

ΑΣΙΚ-ΚΕΡΙΜΠ

ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΜΥΘΟΣ

Μιά φορά κ' ἔναν καιρὸ στὴν Τυφλίδα ζοῦσε κάποιος πλούσιος Τούρκος. Πολὺ χουσαφι τοῦδωκε ὁ Ἄλλὰξ, μὰ πειὸ ἀκριβὴ ἀπ' τὸ χουσαφι ἦτανε ἡ μονάκριβὴ του κόρη, ἡ Μαγούλ-Μεγέρη. Ὅμορφα εἶνε τὰστρα στὸν οὐρανὸ, ἀλλὰ πάνω ἀπὸ τὰστρα ζοῦν οἱ ἀγγέλοι, καὶ εἶνε αὐτοὶ ὁμορφότεροι ἔτσι καὶ ἡ Μαγούλ-Μεγέρη ἦτανε ὁμορφότερη ἀπ' ὅλες τῆς Τυφλίδος τὶς παρθένες.

Ζοῦσε στὴν Τυφλίδα καὶ ἕνας φτωχὸς Ἀσίκ-Κερίμπ. Ὁ προφήτης δὲν τοῦδωκε τίποτε ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ μεγάλη καρδιά καὶ τὸ χάρισμα τοῦ τραγουδιστοῦ. Παίζοντας τὸ μπουζούκι καὶ τραγουδώντας τὰ παλιὰ παληκάρια τοῦ Τουρκεστάν, γύριζε σὺς χαρὲς γιὰ νὰ διασκεδάξῃ τοὺς πλούσιους καὶ τοὺς καλότυχους. Σὲ μιὰ χαρὰ εἶδε τὴ Μαγούλ-Μεγέρη, κ' ἀγαπηθήκανε. Λίγη ἐλπίδα εἶχεν ὁ φτωχὸς Ἀσίκ-Κερίμπ νὰ τὴν πάρῃ μιὰ μέρα δική του, κ' ἔπρεπε σὲ θλίψι σὰν χειμωνιάτικος οὐρανός.

Πλάγιασε μιὰ μέρα στὸν κῆπο κάτω ἀπὸ μιὰ κληματαριά καὶ στὸ τέλος κοιμήθηκε. Ἐξαφνα πέρασε ἀπὸ κοντὰ του ἡ Μαγούλ-Μεγέρη μὲ τὶς φίλενάδες της, καὶ μιὰ ἀπ' αὐτές, ἅμα εἶδε τὸν Ἀσίκ-Κερίμπ νὰ κοιμάται, ἔμεινε πίσω ἀπὸ τὶς ἄλλες καὶ τὸν πλησίασε.

— Τί κοιμάσαι κάτω ἀπὸ τὴν κληματαριά—εἶπε τραγουδώντας—, σῆκω, καθμένα, τὸ λαφάκι σου περνᾷ.

Ἐύπνησε—τὸ κοράσι ἔφυγε πεταχτὸ σὰν πουλάκι.

Τὴν ἄκουσε ἡ Μαγούλ-Μεγέρη καὶ ἄρχισε νὰ τὴν μαλώνη.

— Ἄν ἤξερες—τῆς ἀπάντησ' ἐκείνη—γιὰ ποιὸν τραγοῦδησα αὐτὸ τὸ τραγοῦδι, θὰ μ' εὐχαριστοῦσες· εἶνε ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ σου.

— Πήγαινε με κοντὰ του!—εἶπε ἡ Μαγούλ-Μεγέρη.

Καὶ πήγανε.

Σὰν εἶδε ἡ Μαγούλ-Μεγέρη τὸ θλιμμένο του πρόσωπο, ἄρχισε νὰ τὸν ἐρωτᾷ καὶ νὰ τὸν παρηγορᾷ.

— Πῶς νὰ μὴ λυποῦμαι—εἶπεν ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ,—ἐγὼ σ' ἀγαπῶ, μὰ σὺ ποτὲ δὲ θὰ γείνης δική μου!

— Ζήτησέ με ἀπὸ τὸν πατέρα μου,—εἶπεν αὐτή,—καὶ ὁ πατέρας μου θὰ κάμῃ τὴν χαρὰ μας μὲ δικὰ του χρήματα καὶ θὰ μοῦ χαρίσῃ τόσα πού νὰ φθάνουν καὶ γιὰ τοὺς δυὸ μας.

— Καλὰ—εἶπε—ὁ Ἀγιάκ Ἀγὰς τίποτα δὲ θὰ λυπηθῇ γιὰ τὴν κόρη του· ἀλλὰ ποῖός ἔξερει, μπορεῖ ἕστερα σὺ νὰ μοῦ τὸ χτυπήσῃ ὅτι ἐγὼ τίποτα δὲν εἶχα καὶ ὅλα σὲ σένα τὰ χροιστῶ. Ὅχι, ψυχὴ μου, ἔκανα ὄρκο : ἐφτὰ χρόνια θὰ γυρίζω στὸν κόσμον νὰ κάνω πλοῦτος, ἢ νὰ χαθῶ σὺς μακρονέες τὶς ἐρημιές. Ἄν ἦσαι σύμφωνη, στὰ ἐφτὰ χρόνια πάνω θάσαι δική μου.

Συμφώνησε ἡ Μαγούλ-Μεγέρη, μὰ καὶ πρόσθεσε πὼς σὰ δὲ γυρίσῃ στὴν ἡμέρα τὴν ὀρισμένη, θὰ γείνη γυναῖκα τοῦ Κουρσοῦδ-Μπέκ, πού τινε ζηταίει τώρα τόσον καιρό.

Ἦρθε στὴ μάνα του ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ, πήρε γιὰ τὸ δρόμο τὴν εὐχή της, φίλησε τὴ μακρὴ του τὴν ἀδερφοῦλα, κρέμασε τὸν τορβᾶ

του στὸν ὄμο, πῆρε ἓνα ραβδί ν' ἀκουμπᾶ καὶ βγήκε ἀπὸ τὴν πόλι.
Ἐξαφνα βλέπει νὰ τρέχη κατόπι του ἓνας καβαλλάρης· τὸν γνώρισε·
εἶνε ὁ Κουρσοῦδ-Μπέκ.

— Ὡρα καλή!— τοῦκραξεν ὁ Μπέκ· ὅπου κι' ἂν πᾶς, διαβα-
τάρη, θάρθω μαζί σου.

Δὲ χάθηκε ὁ Ἀσίκ μὲ τὸ σύντροφό του, μὰ τί νὰ κάμῃ. Πο-
λὸν καιρὸ πηγαῖναν μαζί, ὡς πὺν φθάσανε σ' ἓναν ποταμό. Μήτε
γιοφύρι εἶχε, μήτε πέραμα.

— Κολύμπα πρώτος, — εἶπε ὁ Κουρσοῦδ-Μπέκ, καὶ θάρθω
κατόπι σου.

Ἐκεῖνος ἔπεταξε τὸ πανωφόρι του καὶ ἔπερασε. Ἄμα ἔπερασ'
ἀντίκρου, γυρνᾶ νὰ δῆ, — ὦ δυστυχία! ὦ παντοδύναμη! Ἄλλὰχ! Ὁ
Κουρσοῦδ-Μπέκ πῆρε τὸ φόρεμά του καὶ δρόμο πίσω, στὴν Τυφλί-
δα· μόνο ἡ σκόνι στρυφογόριζε πίσω σὰν φρεῖδι στὸν ἴσιό κάμπο.
Ἄμα ἔφθασε στὴν Τυφλίδα, ἔπῃγε ὁ Μπέκ τὸ φόρεμα τοῦ Ἀσίκ-
Κερίμπ στὴ γρηά του τὴ μάνα.

— Ὁ γιός σου ἔπῃγηκε στὸ βαθὺ ποτάμι, εἶπε νὰ τὸ φόρεμά του.

Ἐπεσε ἡ μάνα μὲ ἀνέκφραστη θλίψη στὸ ροῦχο τοῦ ἀγαπημέ-
νου της γιου καὶ ἔχισε πάνω του θερμὰ δάκρυα τὸ πῆρε κατόπι
καὶ τὸ ἔπῃγε στὴ μέλλουσα νύφη της, τὴ Μαγούλ-Μεγέρη.

— Ὁ γιός μου ἔπῃγηκε, τῆς εἶπε. Ὁ Κουρσοῦδ-Μπέκ ἔφερε
τὸ φόρεμά του εἰς ἑλεύθερον.

Ἡ Μαγούλ-Μεγέρη χαμογέλασε καὶ τῆς ἀπάντησε :

— Μὴ πιστεύῃς· αὐτὰ εἶνε λόγια τοῦ Κουρσοῦδ-Μπέκ. Πρὶν
νὰ περάσουν τὰ ἑπτὰ χρόνια κανεῖς δὲ θὰ γείνη ἄντρας μου.

Καὶ ἔξεκρέμασε ἀπὸ τὸν τοῖχο τὸ μπουζούκι της καὶ ἄρχισε νὰ
τραγουδᾷ τὸ ἀγαπημένο τραγοῦδι τοῦ φτωχοῦ Ἀσίκ-Κερίμπ.

✱

Εὐπλόγτος καὶ γυμνὸς ἔφθασε ὁ ταξιδιάρης σ' ἓνα χωριό. Κα-
λοὶ ἄνθρωποι τὸν ἐντύσανε καὶ τὸν ἐταγίσανε, κ' ἐκείνος γι' αὐτὸ
τοὺς τραγουδοῦσε ὁμορφα τραγοῦδια. Ἔτσι γύριζεν ἀπὸ χωριὸ σὲ
χωριό, ἀπὸ πόλι σὲ πόλι, καὶ ἡ φήμη του διαδόθηκε παντοῦ. Ἦρθε
στὸ τέλος καὶ στὸ Χαλάφ. Σὰν πὺν συνείθιζε, μπῆκε σ' ἓνα καφε-
νεῖο, γύριζε μπουζούκι καὶ ἄρχισε νὰ τραγουδῇ. Τὸν καιρὸ ἐκεῖνο
ζοῦσε στὸ Χαλάφ ἓνας πασᾶς ποῦγε μεγάλη μανία γιὰ τὰ τραγοῦδια.
Τοῦ φέρονε πολλοὺς τραγουδιστάδες, μὰ κανέναν δὲν τοῦ ἄρεζε.
Οἱ τσαουσαδες του καταβασανίσθησαν νὰ τρέχουν στὴν πόλι. Ἐξαφνα,
περνώντας ἀπὸ τὸ καφενεῖο αἰουσαν μιά ἐξαίσιον φωνή. Μπήκανε.

— Ἐλα μαζί μας στὸν μεγάλο Πασᾶ, — τοῦ φώναξαν, ἀλλοιῶς
εἶνε χαμένο τὸ κεφάλι σου.

— Ἐγὼ εἶμ' ἄνθρωπος ἐλεύθερος, ταξιδιάρης ἀπὸ τὴν Τυφλί-
δα, — λέγει ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ· θέλω, — πηγαίνω· δὲ θέλω, — δὲν πη-
γαίνω· τραγοῦδῶ κατὰ τὸ κέφι μου, καὶ ὁ Πασᾶς σας δὲν μὲ ὀρίζει.

Μ' ὅλα ταῦτα αὐτοὶ τὸν ἄρπαξαν καὶ τὸν φέρανε μὲ τὸ ζῶρι
στὸν Πασᾶ.

— Τραγοῦδῆσε! — τοῦπε ὁ Πασᾶς, καὶ ἔτραγουδῆσε. Καὶ στὸ
τραγοῦδι του ἔφαλε τὴν ἀγαπημένη του Μαγούλ-Μεγέρη, καὶ τόσο

πολὺ ἄρεσε στὸν περήφανο Πασᾶ, πὺν κράτησε κοντὰ του τὸν καῦ-
μένο τὸν Ἀσίκ-Κερίμπ. Τὸν ἐφόρτωσε μὲ ἀσῆμι καὶ χρυσάφι καὶ
λαμποκοπήσανε πάνω του πλούσια φορέματα. Ἐδύτησιμα καὶ χα-
ρούικα ἄρχισε νὰ ζῇ ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ κ' ἔγινε πολὺ πλούσιος. Ἐξῆσσε
τὴ Μαγούλ-Μεγέρη τοῦ ἡ ὄχι, — δὲν ξεῦρω, μόνο ὁ καιρὸς περνοῦσε. Ὁ
στερνὸς χρόνος ἦτανε γιὰ νὰ τελειώσῃ γρηγόρα, μὰ αὐτὸς δὲν ἐτοιμά-
ζονταν νὰ φύγῃ. Ἡ ὁμορφή Μαγούλ-Μεγέρη ἄρχισε ν' ἀπελλίξεται.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸ ἔφευγεν ἀπὸ τὴν Τυφλίδα ἓνας ἔμπορος μ'
ἓνα καρβάνι μὲ σαράντα καμήλες καὶ ὀγδόντα δούλους. Προσκαλεῖ
ἡ Μαγούλ-Μεγέρη τὸν ἔμπορο καὶ τοῦ δίνει ἓνα χρυσὸ δίσκο.

— Πάρε αὐτὸν τὸν χρυσὸ δίσκο — τοῦ λέγει — καὶ σ' ὅποια πόλι
πηγαίνεις δειχνέ τον στὸ μαγαζὶ σου καὶ λέγε παντοῦ πὺς ὅποιος μο-
λογῆσῃ ὅτι εἶνε νοικοκύρης τοῦ δίσκου καὶ τὸ ἀποδείξῃ, θὰ τὸν
πάρῃ, κ' ἀπὸ πάνω τόσο χρυσάφι, ὅσο βρεῖ.

Ὁ ἔμπορος ἔφυγε. Παντοῦ ἔκανε τὴν παραγγελίαν τῆς Μαγούλ-
Μεγέρη, μὰ κανέναν δὲ βρέθηκε νὰ ἠμολογῆσῃ πὺς εἶνε νοικοκύρης
τοῦ δίσκου. Ὅλες του σχεδὸν τῆς πραγματεῖες του τῆς πούλησε κ'
ὅ,τι τοῦ ἀπόμεινε τὰ πῆρε καὶ ἔφθασε στὸ Χαλάφ. Ντελάλησε κ' ἔδῶ
τὴν παραγγελίαν τῆς Μαγούλ-Μεγέρη. Ἄμα τὸ ἄκουσε ὁ Ἀσίκ-Κε-
ρίμπ ἔτρεξ' ἀμέσως στὸ καρβάν-σαράι καὶ βλέπει τὸ χρυσὸ τὸ δί-
σκο στὸ μαγαζὶ τοῦ ἔμπορου τῆς Τυφλίδος.

— Αὐτὸ εἶνε ἰδικό μου! — εἶπε, καὶ τὸ ἄρπαξε.

— Ἀλήθεια, εἶνε ἰδικό σου, — εἶπεν ὁ ἔμπορος — σ' ἐγνώρισα,
Ἀσίκ-Κερίμπ. Τρέχα τὸ λοιπὸν τὸ ταχύτερον στὴν Τυφλίδα ἡ ἰδική
σου ἡ Μαγούλ-Μεγέρη μὲ διάταξε νὰ σοῦ πῶ πὺς ὁ καιρὸς τελειώνει
καὶ ἂν δὲν εἰς ἐκεῖ τὴν ὀρισμένη μέρα, θὰ γείνη ἄλλουνοῦ γυναῖκα.

Ἀπελισμένος ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ ἄρπαξε τὸ κεφάλι του μὲ τὰ δυὸ
του χέρια: τρεῖς ἡμέρες μόνον τοῦ ἔμειναν ὡς τὴν ὀρισμένη ὥρα.
Μολοντοῦτο καρβαλλίκεψε τᾶλλογο, πῆρε τὸ σακί του μὲ τὰ φλουριά
καὶ ἔτρεξε σπειροναίζοντας ἀλύπητα τᾶλλογο. Τέλος κατακουρασμέ-
νος πέφτει λαχανιασμένος στὸ βουνὸ τοῦ Ἀρτανιάν πὺς εἶνε στὴ μέση
τοῦ Ἀρτανιάν καὶ τοῦ Ἐρζεσουίμ. Γί νὰ κἀνῃ τώρα; Ἀπὸ τὸ Ἀρ-
τανιάν ὡς τὴν Τυφλίδα εἶνε ἀκόμη δυὸ μῆνες μὲ τᾶλλογο, καὶ τοῦ-
μειναν μόνον δυὸ ἡμέρες.

— Ἀλλ' ἔχ παντοδύναμη! — φώναξε· ἂν δὲ μὲ βοηθήσῃς πλέον,
τότε περιττὸ νὰ ζῆσω!

Καὶ θέλησε νὰ πέσῃ ἀπ' τὸ ψηλὸ βουνό. Ἐξαφνα βλέπει κάτω
ἓναν ἄνθρωπο καβαλλάρη σὲ ἄσπρο ἄλλογο, κ' ἀκούει δυνατὴ φωνή:

— Πάλληκάρη, τί ἔχεις σκοπὸ νὰ κἀνῃς;

— Θέλω νὰ πεθάνω, — ἀπάντησε ὁ Ἀσίκ.

— Κατέβα λοιπὸν ἐδῶ, ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, θὰ σὲ σκοτώσω ἐγώ.

Κατέβηκε ὅπως ἠπόρεσε ὁ Ἀσίκ τὸ βράχο.

— Ἀκολούθηθε με, — τοῦ εἶπε μὲ φοβέρα ὁ καβαλλάρης.

— Μὰ πὺς μπορῶ νὰ σ' ἀκολουθήσω; Τὸ ἄλλογό σου εἶνε πειὸ
γρηγόρο κ' ἀπ' τὴ σκέψη, κ' ἐγὼ εἶμαι ξεψυχισμένος.

— Ἀλήθεια. Τότε κρέμασε τὸ σακί σου στὴ σέλλα μου, κ' ἀκλόυθα.

Μὰ ὅσο κι' ἂν προσπαθοῦσε νὰ τρέχῃ ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ, ἔμεινε
πίσω.

— Μὰ γιατί μένεις πίσω ; τὸν ῥώτησ' ὁ καβαλλάρης.
— Καὶ πὼς μπορῶ νὰ σ' ἀκολουθῶ τὸ ἄλλογό σου εἶνε πειδὸ γλήγορο κι' ἀπ' τὴ σκέψι, κ' ἐγὼ εἶμ' ἀφανισμένος.
— Ἔχεις δίκη. Κάθησε πίσω μου στ' ἄλλογο καὶ πὲς τὴν πᾶσαν ἀλήθεια : ποῦ ἔχεις ἀνάγκη νὰ πῆς.
— Ἄς ἦταν καὶ στὸ Ἐρζερούμ νὰ πρόφτανά τώρα.
— Τότες κλείσε τὰ μάτια σου.
Τᾶκλεισε.

— Τώρα ἀνοίξέ τα.
Κυττάζει ὁ Ἀσίκ : ἔμπροστά του ἀσπρίζουν τὰ τείχη καὶ λαμποκομποῦν οἱ μιναρῆδες τοῦ Ἐρζερούμ.

— Νὰ με συμπαθῆς, Ἀγᾶ, ἔκανα λάθος, εἶπε ὁ Ἀσίκ ἤθελα νὰ πῶ πὼς ἦταν ἀνάγκη νὰ πάω στὸ Κάρς.
— Ἄ! ἄ!— ἀπάντησ' ὁ καβαλλάρης δὲ σοῦτα νὰ μοῦ πῆς τὴν πᾶσαν ἀλήθεια ; Κλείσε λοιπὸν πάλι τὰ μάτια σου. Τώρα ἀνοίξέ τα.
Ὁ Ἀσίκ δὲν μπορεῖ νὰ πιστέψῃ πὼς αὐτὸ ποῦ βλέπει εἶνε τὸ Κάρς. Πέφτει στὰ γόνατα καὶ λέει :

— Συμπάθησέ με Ἀγᾶ, τρεῖς φορές νὰ με συμπαθῆς τὸ σκλάβο σου τὸν Ἀσίκ Κερίμπ· σὺ ὁ ἴδιος τὸ ξέρεις πὼς μιὰ κι' ἀποφασίση κανεὶς νὰ λέγῃ ψέμματα ἀπὸ τὸ πρωτὶ, θὰ τὰ λέγῃ ἴσα μὲ νὰ βασιλέψ' ὁ ἥλιος.

— Ἄ! μορὸ ἄπιστε! — εἶπε θυμωμένος ὁ καβαλλάρης — ἄλλ' ὡς εἶνε, σὲ συγχωρῶ. Κλείσε λοιπὸν τὰ μάτια σου. Τώρα ἀνοίξέ τα, — εἶπε μετὰ ἓνα λεπτό.

Ὁ Ἀσίκ ἀπ' τὴ χαρὰ του ἔβγαλε δυνατὴ φωνή : ἦταν φτασμένοι στὴν πόρτα τῆς Τυφλίδος. Εὐχαρίστησεν εὐλικρινὰ τὸν καβαλλάρη, πῆρε τὸ σακί του ἀπ' τὴ σέλλα, καὶ τοῦλε :

— Ἀγᾶ, τὸ καλὸ ποῦ μοῦ κανεὶς εἶνε βέβαια μεγάλο, μὰ κάμε το πειδὸ μεγάλο. Ἄν τώρα ἀρχίσω νὰ λέγω πὼς σὲ μιὰ ἡμέρα πρόφθασα ἀπ' τὸ Ἀρτανιάν στὴν Τυφλίδα, κανεὶς δὲ θὰ μὲ πιστέψῃ. Δόσε μου λοιπὸν κανένα σημεῖο.

— Σκύψε, τοῦ εἶπε μὲ χαμόγελο· πάρε ἀπ' τὸ νύχι τοῦ ἀλόγου ἓνα βῶλο χῶμα καὶ βάλ' το στὸ ζωνάρι σου, κι' ὅταν δὲν πιστεῖουν τὰ λόγια σου, πὲς νὰ σοῦ φέρουν μιὰ ποῦ νάταν στραβὴ ἑφτὰ χρόνια, ἄλειψε τὰ μάτια της, καὶ θὰ τῆς ἔρθῃ τὸ φῶς της.

Πῆρ' ὁ Ἀσίκ ἓνα κομμάτι χῶμα ἀπ' τὸ νύχι τοῦ ἄσπρου ἀλόγου, μὰ μόλις σήκωσε τὸ κεφάλι του, ὁ καβαλλάρης καὶ τὸ ἄλλογο χαθήκανε. Τότε κατὰλαβε κινὰ, πὼς ὁ προστάτης του δὲν ἦταν ἄλλος κανένας, παρὰ ὁ Χαντερηλιάζ (ὁ αἰ-Γεώργης).

Μόλις ἀργὰ τὸ βραδὸν ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ ἔφθασε στὸ σπίτι του. Χτυπᾷ μὲ χερί τρεμουλιαστὸ τὴν πόρτα καὶ λέγει :

— Μάνα, μάνα, ἀνοίξε! εἶμαι σταλμένος ἀπ' τὸ Θεὸ μουσαφίρης, κρονόνο καὶ πεινῶ. Σὲ παρακαλῶ, γιὰ χάρι τοῦ ξενητεμένου σου γιου, βάλε με μέσα!

Ἡ ἀδύνατη φωνὴ τῆς γοηῆς τοῦ ἀπάντησε :

— Γιὰ νὰ ξενυχτοῦν οἱ διαβατάρηδες εἶνε τὰ σπίτια τῶν πλούσιων καὶ τῶν δυνατῶν. Γίνεται τώρα στὴν πόλι χαρὰ, — πῆγαινε ἐκεῖ· ἐκεῖ μπορεῖς νὰ περάσῃς τὴ νύχτα σου σὲ τομποῦσι.

— Μάνα, — εἶπ' ὁ Ἀσίκ, — ἐγὼ ἐδῶ δὲν ξεύρω κανένα καὶ ἀκόμα μιὰ φορὰ σὲ παρακαλῶ : γιὰ τὸ ξενητεμένο σου τὸ γιου βάλε με μέσα!

Τότες ἡ ἀδερφή του λέγει στὴ μάνα :

— Μάνα, θὰ σηκωθῶ νὰ τοῦ ἀνοίξω τὴν πόρτα.

— Νὰ χαθῆς ! — τῆς ἀπάντησ' ἡ γοηᾶ — χαρὰ σου εἶνε νὰ μπᾶζης τοὺς νέους καὶ νὰ τοὺς φιλεύης, γιὰτὶ ἑφτὰ τώρα χρόνια εἶνε ποῦ ἀπ' τὰ δάκρυα ἔχασα τὰ μάτια μου.

Μὰ ἡ κόρη, μ' ὅλα τὰ μαλλώματα τῆς μάνας, σηκώθηκε, ἀνοίξε τὴν πόρτα καὶ ἔμπασε τὸν Ἀσίκ-Κερίμπ. Κι' ἀφοῦ αὐτὸς τοὺς χαρῆτησε, κατὰ τὸ συνήθειο, κάθησε καὶ μὲ μουσικὴ ταραχὴ ἄρχισε νὰ ρίχνῃ ματιὰς τριγύρω. Καὶ εἶδε : στὸν τοῖχο κρέμεται, σὲ σκοτισμένο ντύμα, τὸ γλυκόχό του μπουζούκι, καὶ ῥώτησε τὴ μάνα :

— Τί εἶνε κρεμασμένο ἐκεῖ στὸν τοῖχο ;

— Περίεργος μουσαφίρης εἶσαι σὺ, — τοῦ εἶπε — φτάνει ποῦ σοῦ δίνουν ἓνα κομμάτι ψωμί κι' αἶριο θὰ σ' ἀφήσουν νὰ φύγῃς.

— Μὰ σοῦ εἶπα ! — ξαναλέει ὁ Ἀσίκ —, πὼς σὺ εἶσαι ἡ μάνα μου κι' αὐτὴ εἶν' ἡ ἀδερφή μου· γι' αὐτὸ καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ ξηγήσῃς τί εἶν' αὐτὸ ποῦ κρέμεται στὸν τοῖχο ;

— Αὐτὸ εἶνε μπουζούκι, μπουζούκι, — ἀπάντησε θυμωμένη ἡ γοηᾶ μὴ πιστεῖοντάς τον.

— Μὰ τί θὰ πῆ μπουζούκι ;

— Μπουζούκι θὰ πῆ πὼς τὸ παίζουν καὶ τραγουδοῦν τραγούδια.

Καὶ παρακαλεῖ ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ νὰ δώσῃ τὴν ἄδεια στὴν ἀδερφή νὰ τὸ ξεκρεμάσῃ καὶ νὰ τοῦ τὸ δείξῃ.

— Δὲν κάνει, — τ' ἀπάντησ' ἡ γοηᾶ — αὐτὸ εἶνε μπουζούκι τοῦ δυστυχισμένου τοῦ γιου μου. Ἐφτὰ χρόνια εἶνε τώρα ποῦ κρέμεται στὸν τοῖχο καὶ κανεὶς ζωντανὸ χερί δὲν τ' ἄγγιξε.

Μὰ ἡ ἀδερφή του σηκώθηκε, τὸ πῆρ' ἀπὸ τὸν τοῖχο καὶ τοῦ τῶδωκε. Τότες ἐσήκωσ' αὐτὸς στὸν οὐρανὸ τὰ μάτια του καὶ εἶπε αὐτὴ τὴν προσευχή :

— Ὡ παντοδύναμε Ἀλλάχ ! ἂν εἶνε νὰ πετύχω τὸ σκοπὸ ποῦ θέλω, τὸ ἑφτάχορδὸ μου μπουζούκι νὰ εἶν' ἔτσι ἀρμονικὰ κουρδισμένο ὡς σ' ἐκείνη τὴ ἡμέρα ποῦ ἔπαιξα τελευταία φορὰ !

Καὶ χτύπησε τίς μετᾶλλινές του χορδές, καὶ ἡ χορδὴ ἦτανε κουρδισμένες ἀρμονικὰ, καὶ ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ :

— « Ἐγὼ εἶμαι φτωχὸς ταξειδιάρης, φτωχὰ εἶνε καὶ τὰ λόγια μου· ἄλλ' ὁ μεγάλος Χαντερηλιάζ μὲ βοήθησε νὰ κατέβω ἀπὸ τὸν ἀπόκημο βράχο. Μ' ἂν καὶ εἶμαι φτωχὸς καὶ τὰ λόγια μου εἶνε φτωχὰ, ἀναγνώρισέ με, μάνα, τὸν ταξειδιάρη σου ».

Ἄρχισε νὰ κλαίῃ ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ ἡ μάνα καὶ τότε ρωτᾷ :

— Πὼς σὲ λένε ;

— Ρασίδ, — εἶπε.

— Εἶπες σὺ τὸ δικό σου μιὰ φορὰ, τὴν ἄλλη ἄκουε, Ρασίδ, — τοῦ εἶπε μὲ τὰ λόγια σου μοῦσχισης τὴν καρδιὰ κομμάτια. Αὐτὴ τὴ νύχτα εἶδα στὸνειρό μου πὼς τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς μου ἀσπρίσανε. Ἐφτὰ χρόνια τώρα εἶνε ποῦ τυφλώθηκα ἀπὸ τὰ δάκρυα. Πὲς μου σὺ, ποῦ ἔχεις φωνή, πότε θάρθῃ ὁ γιουός μου ;

Κ' επανέλαβεν ακόμη μιὰ φορά μὲ δάκρυα τὴν παράκλησι.
Ἐνώφελα αὐτὸς ἔλεγε πὼς ἦταν ὁ γυιὸς τῆς ἐκείνῃ δὲν πίστευε. Κ'
ὑστερ' ἀπὸ λίγο τὴν παρακάλεσε :

— Κάνε μου τὴ χάρι, μάνα, νὰ πάρω τὸ μπουζούκι καὶ νὰ
φύγω· ἀκουσα πὼς ἐδῶ κοντὰ γίνεται χαρὰ ἢ ἀδερφή θάρθη μαζύ
μου. Θὰ τραγουδήσω καὶ θὰ παίξω κι' ὅ,τι πάρω, ὅλα θὰ σοῦ τὰ
φέρω νὰ τὰ μοιράσουμε.

— Δὲν τὸ δίνω, — ἀπάντησ' ἡ γρηά — ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ
λείπει ὁ γυιὸς μου, τὸ μπουζούκι του δὲ βγήκε ὄξω ἀπὸ τὸ σπίτι.

Μ' αὐτὸς ἄρχισε νὰ δοκιάζεται πὼς δὲ θὰ χαλάσῃ μήτε μιὰ χορδή.

— Κι' ἂν καὶ μιὰ μόνο χορδή σπάσῃ — εἶπ' ὁ Ἀσίκ —, σοῦ
τὴν ἐγγυῶμαι μὲ τὸ βίός μου.

Ἡ γρηά ἐπιστάταψε τὸ σικί του, κι' ἄμα κατάλαβε πὼς εἶνε
γεμάτο φλουριά, τὸν ἀφῆκε. Κι' ἀφοῦ ἡ ἀδερφή τὸν προβόδωσε ὡς
στ' ἀρχοντικό σπίτι τοῦ κόρονε τῆς χαρᾶς τὸ τομποῦσι, ἑστάθηκε
στὴν πόρτα ν' ἀκούσῃ τί θὰ γείνη.

Σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ζοῦσε ἡ Μαγούλ-Μεγέρη, κι' αὐτὴ τὴ νύχτα
ἦταν γιὰ νὰ γείνη γυναῖκα τοῦ Κουρσοῦδ-Μπέκ. Ὁ Κουρσοῦδ-Μπέκ
διασκέδαζε μὲ τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους, καὶ ἡ Μαγούλ-Μεγέρη,
καθισμένη πίσω ἀπὸ πλούσιο μπερδέ, κρατοῦσε στὸ ἓνα χέρι φλυτζάνι
μὲ φαμάκι καὶ σὲ ἄλλο κοριτερὸ μαχαῖρι: εἶχε δοκιαστῆ νὰ πεθάνῃ
πρὶν νὰ πλαγιασῇ τὸ κεφάλι τῆς στὸ στῶμα τοῦ Κουρσοῦδ-Μπέκ.
Κι' ἀκούει πίσω ἀπὸ τὸν μπερδέ πὼς ἤρθ' ἓνας ξένος ποὺ ἔλεγε :

— Σελὰμ ἀλάικουμ! Σεῖς ἐδῶ ξεφραντώνετε καὶ τραγοπίνετε!
δότες μου κ' ἐμένα τὴν ἄδεια, τὸ φτωχὸ ταξειδιάρη, νὰ κάτσω μαζύ
σας, καὶ γι' αὐτὸ θὰ σᾶς τραγουδήσω τραγοῦδι.

— Καὶ γιατί ὄχι; — εἶπ' ὁ Κουρσοῦδ-Μπέκ. Ἐδῶ πρέπει νὰ
μποῦν τραγουδιστάδες καὶ χορευτάδες γιατί ἔχουμε χαρὰ. Τραγοῦ-
δισέ μας τὸ λοιπὸν τίποτα, τραγουδιστή, καὶ θὰ σοῦ δώσω μιὰ χού-
φρα γεμάτη χρυσάφι.

Καὶ τὸν ἀρότησε τότες ὁ Κουρσοῦδ-Μπέκ :

— Καὶ πὼς σὲ λένε διαβατάρη;

— « Σίμδι γερούρσιζ » (= « τῶρα θὰ τὸ μάθετε »).

— Τί ὄνομα εἶν' αὐτό; — φώναξε ἕκείνος γελώντας: πρώτη
φορά τ' ἀκούγω.

— Ὅταν ἡ μάνα μου ἦταν ἑγκασιρωμένη σ' ἐμένα καὶ εἶχε πό-
νους, πολλοὶ γειτόνοι ἔρχονταν στὴν πόρτα καὶ ᾠροῦσαν: γυιὸ γιὰ
κόρη τῆς χάρις ὁ Θεός. Καὶ τοὺς ἀπαντοῦσαν « Σίμδι γερούρσιζ ».
Γι' αὐτό, σὺν γεννήθηκα, μοῦ ἔδωκαν αὐτὸ τὸ ὄνομα.

Κ' ὑστερ' ἀπ' αὐτὸ πῆρε τὸ μπουζούκι κι' ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ :

— Στὴν πόλι Χαλάφ ἦπια κρασί τοῦ Μισιριοῦ, μὰ ὁ Θεός
μοῦδωκε φτερά κ' ἐπέταξα ἐδῶ σὲ τρεῖς ἡμέρες.

Ὁ ἀδερφός τοῦ Κουρσοῦδ-Μπέκ, ἄνθρωπος μὲ λίγο μυαλό, ἀρ-
παξε τὸ μαχαῖρι καὶ φώναξε :

— Εἶσαι ψεύτης! Πὼς εἶνε δυνατὸ νὰ φτάσῃς ἀπ' τὸ Χαλάφ
ἐδῶ σὲ τρεῖς ἡμέρες;

— Καὶ γιατί θέλεις νὰ μὲ σκοτώσῃς; — εἶπ' ὁ Ἀσίκ. Οἱ τρα-
γουδιστάδες, κατὰ τὴ συνήθεια, ἀπ' τὰ τέσσερα μέρη τοῦ κόσμου
μαζεύνονται σ' ἓνα μέρος: κ' ἐγὼ ἀπὸ σᾶς τίποτε δὲν παίρνω, εἶτε μὲ
πιστέψετε, εἶδε δὲ με πιστέψετε.

— Ἄς ἐξακολουθήσῃ, — εἶπ' ὁ γαμπρός.

Καὶ ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ ἔξαυτοραγοῦδησε :

— Τὸ πρῶνόν μου τὸ ναμάζι τῶκαμα στὰ λειβάδια τοῦ Ἀρ-
τανιάν, τὸ μεσημερινό μου στὸ Ἐρξερούμ, πρὶ νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος
τὸ ναμάζι μου τῶκαμα στὸ Κὰρς καὶ τὸ βραδινό μου στὴν Τυφλίδα.
Ὁ Ἀλλὰχ μοῦδωκε φτερά κ' ἐπέταξα ἐδῶ ὁ Θεός νὰ δώσῃ νὰ γείνω
θυσία τοῦ ἄσπρου ἀλόγου· πηδοῦσε γλήγορα, σὺν χορευτῆς πάνω στὸ
σχοινί, ἀπὸ βουνὸ σὲ φάραγγα κι' ἀπὸ φάραγγα σὲ βουνό· ὁ Μεβλιάν
ἔδωκε τοῦ Ἀσίκ φτερά, καὶ πέταξε στὴ χαρὰ τῆς Μαγούλ-Μεγέρη.

Ἐγνώρισε ἡ Μαγούλ-Μεγέρη τὴ φωνὴ τοῦ Ἀσίκ-Κερίμπ κ' ἐπέ-
ταξε τότες ἀπὸ τὴ μιὰ τὸ φαμάκι καὶ τὸ μαχαῖρι ἀπὸ τὴν ἄλλη.

— Ἔτσι τὸ λοιπὸν βαστᾷς τὸν ὄχο σου — τῆς εἶπεν ἡ φιλενάδα τῆς
— ὡστε σήμερον τὴ νύχτα θὰ γείνης γυναῖκα τοῦ Κουρσοῦδ-Μπέκ;

— Σεῖς δὲ γνωρίζετε, μὰ ἐγὼ γνόρισσα ἀγαπημένη γιὰ μένα
φωνή, — ἀπάντησ' ἡ Μαγούλ-Μεγέρη —, κι' ἀρπαζόντας τὸ ψαλλίδι
ἔσκισε τὸν μπερδέ. Κι' ἄμα εἶδε κι' ἀναγνώρισε καλὰ τὸν Ἀσίκ-
Κερίμπ, ἔβγαλε μιὰ φωνὴ καὶ τοῦ οἶχθηκε στὸ λαιμό, καὶ οἱ δυὸ
πέσανε ἀνάσθητοι. Ὁ ἀδερφός τοῦ Κουρσοῦδ-Μπέκ ὤρμησε κατα-
πάνω τους μὲ τὸ μαχαῖρι μὲ σκοπὸ νὰ τοὺς ἀφήσῃ στὸν τόπο, μὰ ὁ
Κουρσοῦδ-Μπέκ τότε σταμάτησε :

— Σύχασε καὶ μάθε, πὼς ὅ,τι γράφθηκε στὸ κούτελο τοῦ ἄν-
θρώπου τὴν ὥρα ποὺ γεννιέται, δὲ θὰ τὸ ξεφύγῃ.

Ἄμα συνεφέρθη ἡ Μαγούλ-Μεγέρη κοκκίνισ' ἀπ' τὴν τροπὴ τῆς,
σκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ τὰ χεῖρα καὶ κρύφθηκε πίσ' ἀπὸ τὸν μπερδέ.

— Τώρα στ' ἀλήθεια φανερώθηκε πὼς εἶσ' ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ, —
εἶπ' ὁ γαμπρός. Μὰ γιὰ λέγε, πὼς μπόρεσες σὲ τόσο λίγο καιρὸ νὰ
περάσῃς τόσο μεγάλο διάστημα;

— Γιὰ ν' ἀποδειχτῇ ἡ ἀλήθεια, — ἀπάντησ' ὁ Ἀσίκ —, τὸ μαχαῖρι
μου ἄς κόψῃ πέτρα κ' ἂν λέγω ψέμματα, ἄς γείνη ὁ λαιμός μου περὶ
ψιλὸς ἀπὸ τρίχα. Γιὰ καλλίτερο ὄμως, φέρετε μου μιὰν ἀόμματη ποὺ
νᾶχῃ νὰ δῆ τὸ φῶς τοῦρανοῦ ἑπτὰ χρόνια, καὶ θὰ τὴν κάμω νὰ βλέπῃ.

Ἡ ἀδερφή τοῦ Ἀσίκ-Κερίμπ, ποῦταν στεκάμενη στὴν πόρτα,
ἄμ' ἀκουσε τέτοια λόγια, ἔτρεξε στὴ μάνα τῆς.

— Μανουλά μου! — τῆς φώναξε — αὐτὸς ἀλήθεια εἶν' ὁ ἀ-
δερφός μου καὶ ὁ γυιὸς σου, ὁ Ἀσίκ-Κερίμπ!

Κι' ἀρπαζόντας ἀπ' τὸ χέρι τὴ γρηά τὴν ἔφερε στὸ τομποῦσι
τῆς χαρᾶς. Τότες ὁ Ἀσίκ ἔβγαλε τὸ βῶλο-χῶμα ἀπ' τὸ ζωνάρι του,
τὸν ἔλωσε μὲ νερὸ κι' ἄλειψε τὰ μάτια τῆς μάνας του λέγοντας :

— Μάθετε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι πόσο παντοδύναμος καὶ δυνατὸς
εἶν' ὁ Χαντερηλιάζ.

καὶ ἡ μάνα του ἀπόκτησε τὸ φῶς τῆς. Ὑστερ' ἀπ' αὐτὸ κανεῖς δὲν
τόλμησε ν' ἀμφισβᾷ γιὰ τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ Ἀσίκ-Κερίμπ,
καὶ ὁ Κουρσοῦδ-Μπέκ χωρὶς μιλιὰ τοῦ παραχώρησε τὴν πεντάμορφη
Μαγούλ-Μεγέρη.

Τότε χαρούμενος τοῦ εἶπ' ὁ Ἄσικ-Κερίμπ :

— Ἄκουσε, Κουρσοῦδ-Μπέκ, ἐγὼ θὰ σὲ παρηγορήσω. Ἡ ἀ-
δερφή μου δὲν εἶνε χειρότερη ἀπὸ τὴν προσητερινή σου ἀρραβωνια-
στικιά· ἐγὼ εἶμαι πλούσιος καὶ θάξῃ χουσαίφι καὶ ἀσημι ὄχι ὀλιγώ-
τερο ἀπὸ ἐμέ. Πάρε τὴν τοῦ λοιπὸν γιὰ δική σου, καὶ γενήτ' εὐτυχι-
σμένοι ὅπως κ' ἐγὼ μὲ τὴν ἀγαπημένη μου Μαγοῦλ Μεγέρη.

ΑΛΕΞ. ΣΕΠΤ. 1916.

ΜΕΤΑΦΡ. ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΓΡΩΓΥ ΑΓΙΑΣΣΟΥ

Ο ΜΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΝ ΛΑΛΕΦΟ ΜΟΥ ΜΗΤΕΡ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Εἶναι βράδυ. Ψυχομαχίει ἡ μέρα. Τοῦ Σποράρη μιὰ μέρα
κρούει ἀγρία. Ὁ ἥλιος ἔλεε νὰ βασιλεύῃ πίσω ἀπὸ τ' ἀπόγχευμα
ὀρθολίθια τῆς Μάνης. Ὁλομόναχος στὴν κάμαρά του ὁ Κώστας
πάνω κάτω περπατᾷ καὶ ἀνήκουστες κατάρες τοῦ ξεφρέβγουν. Τὸ
σταράτο πρόσωπό του βουτηγμένο στὴ λύπη. Ἡ μορφή του σκο-
τεινὴ. Ἡ ματιὰ του γιομάτη φαριμάκι. Τὰ μᾶλλιά του σκορπισμένα
ἀταχὰ στὸ κεφάλι του πέφτουν καὶ τοῦ σκεπάζουν τὸ μέτωπο. Σκυ-
φτὸς καὶ ἀμίλητος πότε πότε τὰ φρύδια του μαζεύει. Σκέφτεται. Παρά-
ξενες ἰδέες παλεύουν στὸ μυαλό του. Κι ὀλοένα πάνω κάτω περπατᾷ.

«Καὶ νᾶμαι ἐγὼ τῆς καταλαλιᾶς τὸ ἀπόπαιδο στὸ χωριό
μου!... Σφόδρηκε λείει... ἀκούς ἢ πομπή;... Φτοῦ στὶς δόξες σου!»

Ἀνάβει ἓνα τσιγάρο· σὲ λίγο σβύνει. Τὸ πετᾷ κάτω στὶς σα-
νίδες καὶ τὸ πατᾷ μὲ πείσμα. Ξαναστρίβει ἓνα ἄλλο καὶ ρίχνεται
στὸ κρεβάτι του τὸ ξέστρωτο νὰ τὸ καπνίσῃ.

«Τὸ θεομπαίχτη... πᾶλειωτο ἢ γις νὰ τὸν ξεράσῃ!.. καὶ τὸ
μούλικο νὰ ζῆ ἀκόμα... καὶ κάτω ἀπὸ τὴ στέγη μου!»

Ἄξαφνα πετάχτηκε ἀπ' τὴ θέσι του. Ἐκανε λίγα βήματα
γοργὰ καὶ νευρικά. Ὑστερα κοντοστάθηκε. Σήκωσε τὸ κεφάλι του
καὶ τήραξε γύρω του καὶ πετώντας τὸ τσιγάρο του·

«Μωρὲ βρισιὰ στὸ σόι μου!»

Βραχνᾶς τοῦ πλακώνει φοιχτὰ τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ δυσκολεύει
τὸν ἀνασασμό. Θέλει ἄερα. Ἀνοίγει τὸ παράθυρο. Σκύφτει αἰὶ
κοιτάζει. Ὁξω ψυχὴ! Οἱ δρόμοι ἔσομοι. Κι ὅλα τοῦ φαίνονται
μαῦρα σὰν τὴν ἡμέρα ποῦ χάνεται. Μπαίνει μέσα καὶ κάθεται στὸ
τραπέζι δίπλα. Χούφτωσε τὰ μαλλιά του μὲ τὶς ἀπαλάμες του καὶ
τραβώντας τα κάτω κατηφορικὰ ἔβαλε βαθὺ στεναγμό. Σηκώθηκε.
Τράβηξε κατὰ τὸ παράθυρο καὶ στάθηκε ἀκίνητος χωρὶς νὰ βγάλῃ
ἄχνα. Πέρασαν ὀλίγες στιγμὲς βαθειᾶς σιωπῆς·

«Κ' ἔσκαψε λάκκο μὲ τὰ νύχτα του γιὰ νὰ μὲ θάψῃ ἐμένα;...
ὀχιὲς καὶ φίδια νὰ σᾶς φᾶνε...»

Ὁξω τὰ φρενιασμένα σύγνεφα σκέπασαν τοῦ ἥλιου τὸ μαρα-
μένο πέσιμο. Τώρα ἀκούεται ἡ βροχὴ.

«Συγχώρεσι;... Ὅχι ποτὲ δὲ θάβρης ἀπ' τὰμένα... Θὰ ξε-
πλύνω ἐγὼ τὴν ὕβρι, ἀπιστη...» φώναξε ἀποφασιστικὰ καὶ χτύπησε
τὴ γροθιά του στὸ τραπέζι.

~

Εἶναι τώρα νύχτα. Ὁ οὐρανὸς γιομάτος σύγνεφα. Ἄστρο
κανένα δὲ λάμπει. Τὸ φεγγάρι κάπου κάπου ξεγλυστράει στὰ σύ-
γνεφα καὶ φωτᾷ. Ὁ ἀέρας βουίζει μανιασμένα μέσα στὶς ἐλιές
καὶ τὸ φύσημά του εἶναι τρομερό.

— «Πάρ' τὸ παιδί σου καὶ ἀκλούθα με καὶ πάνω στὰ χαλά-
σματα τὸ πατέρας μου βγάνει γιὰ δὲ βγάνει τὴ νύχτα» εἶπε
προσταχτικὰ ὁ Κώστας τῆς γυναικὸς του καὶ τῆς ἔδειξε μὲ τὸ βαθὺ
σκοτάδι μὲ τὸ χέρι του κάποιον δρόμον ποῦ θὰ ἔπαιρνε καὶ ξεκίνησε.
Πῆρε τὸν ἀνήφορον καὶ προχωροῦσε βιαστικὰ. Ἄξαφνα κοντοστά-
θηκε καὶ βαρυνασαινόντας μουγκοφώνησε·

«Κλῆρα νὰ μὴ μείνῃ!»

καὶ συντρόφεισε τὰ λόγια του μὲ μιὰν ἀόριστη χειρονομία.

Ἐκεῖνη ἀνυποφίαστη πῆρε τὸ παιδί τῆς στὴν ἀγκάλη καὶ ἀκού-
στηκε σὲ λίγο τὸ βιαστικὸ ἀνέβασμά της στὸν ἀνήφορον. Καὶ τὸν
ἔφτασε λαχανιασμένη. Πῆραν τὴ λιθοστρωμένη πλαγιά. Διάβηκαν
τὸν Ἐλαιώνα. Πιάσανε τὰ χαλάσματα καὶ μῆρκανε στοῦ Κοιμητη-
ριοῦ τὸ δρόμον. Ἔτσι προχωροῦσαν τὸν ἓνα δρόμον στὸν ἄλλο ἀμί-
λητοι πάντα καὶ μὲ γλήγορον περπάτημα. Ψυχὴ ζωντανὴ δὲ συναν-
τήσανε. Ἀπὸ πάνω τους οἱ ἐλιές ἀγρία ἀνατοχιζάσανε.

«Ὁ καταράχτης πνίγει, ξεριζώνει κοτρονία ριζιμιά»

καὶ σηκώνοντας τὴν ὀλότρεμη ζαρωμένη γροθιά του·

«στοῦ διαβόλου τὰ τρεῖα σκατά!...»

Ἡ γυναῖκα του τὸν ἀκούσε καὶ ἀνασείστηκε, ἀκρουμάστηκε
χωρὶς νὰ τ' ἀποκηρῖνῃ καὶ φοβισμένη φάνηκε ἡ ὄψη τῆς.

«Θὰ παρῶλόσε!» μίλησε μὲ σιγανὴ φωνή. Ὁ Κώστας γύρισε,

ἔρριξε ἀγρία ματιὰ τῆς γυναικὸς του, κ' ἐξακολούθησε τὸ δρόμον.

«Κατ' ἀνέμου!...»

Ἄξαφνα στάθηκε. Γύρισε κ' εἶδε ξανά τὴ γυναῖκα του. Τὴ
ζύγωσε καὶ τραβώντας τὴν μ' ὀρμὴ σιμά του τὴν κοιτάζει βαθυὰ
στὰ μάτια.

«Ὑστερα τὴν ἔσπρωξε πέρα μὲ θυμό.

«Φτοῦ γυναῖκα ἀτιμη... ὅπου ὁ ἥλιος ψένει τὸ ψωμί χαθῆτε...»

Στάθηκε καὶ ἀκούει·

«Μοιρολογοῦν... κουροῦνες!»

Σὲ λίγο συνεφέρνεται καὶ πισωδρομαεὶ τρομαχτικὰ.

«Γυναῖκα... μὴ μὲ σιμώνεις τί ἢ γεννιά μου τίμια στάθηκε...
τράβα πέρα τὸ μούλο σου κ' ἔδωνά χάμον βάλτονα... ἐδῶ στὸν τάφο
τοῦ ἀτιμον ὀχτροῦ!»

— «Σπλαχνίσου το· τί αὐτὸ δὲ φταίγει!»

Τὸ φεγγάρι ξάπλωσε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸ γλωμὸ φῶς του στὴν
πλάσι. Ἐφάνηκε τὸ πρόσωπό του. Θερίο ἀνήμερο.

Ἐβγαλε ἄχνα τὸ ξέσκεπο κεφάλι του. Κρύος ἰδρὼς τὸν περε-
χοῦσε. Τὸ αἷμα του βούιζε στὰ μελίγγια του. Ἐτρεμε σύγχορμος.

«Βάλ' τὸ χάμον τὸ μούλο σου τί θὰ σ' ἀποτελειώσω, γυναῖκα
ἄπιστη!» Κι ὁ Κώστας πάτησε τὸ μούλο στὸ λαιμὸ μὲ τὸ τσα-
ροῦχι του τὸ λασπωμένο.

ΑΘΗΝΑ.

ΓΚΟΥΡΑΣ Ο ΑΛΕΙΟΥΡΓΗΤΟΣ

Η ΚΟΥΚΛΑ

Ο Σοφός ἀντιλόγησε :

Έκαμε τὴν ἀπολογία τῆς κατάλειπτης κάμαρας, τῆς σκόνης καὶ τῆς μπαλασμομένης γλαύκας ποῦ ἦταν στ' ἀπάνω μέρος τοῦ μεγάλου τραπέζιου, ποῦ εἶχε γιὰ γραφεῖο του.

Ὁ Ζωγράφος προσπαθοῦσε νὰ πνίξη μέσα του, κάτω γέλοια.

Ἀκολούθησε μικρὴ σιωπὴ. — Ἔνα διάλειμα, γεμάτο ἀπειλή, καθὼς οἱ στιγμὲς τῆς φριχτῆς γαλήνης ποῦ μεσολαβεῖ στὰ διαλλείματα τῆς καταιγίδας. Ὁ καλμὸς τοῦ Σοφοῦ χτυποῦσε μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς θάλασσας, ποῦ προσπαθεῖ νὰ ταμπουρωθῇ στὰ βράχια γιὰ νὰ ὑποστῇ τὸ νέο χτύπημα τῆς καταιγίδας.

Εἶξερε πολὺ καλὰ πὼς ὁ φίλος του δὲν τοῦ παραχωροῦσε ποτὲ τὴ νίκη σὲ συζήτησι μὲ θέμα τὴ Ζωή.

Ἡ κερά-Στυλιανὴ καθότανε ἀπ' ὄξω. Τὴν ἔβλεπε ὁ Ζωγράφος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς συζήτησις, ποῦ καθότανε πίσω ἀπὸ τὴ μισάνοιχτη πόρτα, προσπαθώντας νὰ ξεμπλέξη μιὰ ντοῦφα μαῦρες κλωστές καὶ νὰ τὶς τυλίξη σ' ἓνα κουβάρι.

Ἐβράδνυσε ὁλοένα, κ' οἱ ἴσκιοι ξεκολλοῦσαν ἀπὸ τὶς γωνιὲς τῶ ραφιών μὲ τὰ πολλὰ βιβλία, κ' ἀπλωναν στὴν κατάλειπτη κάμαρα.

Ἡ κερά-Στυλιανὴ ἔτελειώσε τὶς κλωστές της, καὶ μπῆκε μὲ τὸ μαῦρο κουβάρι στὸ χέρι.

Ὁ Ζωγράφος ἔσηκώθη νὰ φύγη.

Φαίνεται πὼς τὰ εἰρωνικὰ γέλοια ποῦ πνίγονται μέσα μας, κάποτε σαπίζουν καὶ γίνονται ἀηδία.

Αἰσθάνονταν ἀηδία, καὶ δὲ θέλησε νὰ εξακουλουθήσῃ τὴ συζήτησι. Ἐπειτα, κ' ἡ ἀπαίσια γοργά, μὲ τὸ μαῦρο κουβάρι στὸ χέρι, τοῦ ἔκαμ' ἐντύπωση μιὰς μάγισσας, ποῦ ἦρθε μὲ σκοπὸ νὰ τονε τυλίξη, καὶ νὰ τὸν κἀνῃ ἓνα, μὲ τοὺς ἴσκιους τοῦ πληχτικοῦ γραφείου!

— Μὲ συμπαθᾶς ... ἀφέντη ... εἶπε ἡ γοργά, νὰ πῶ κ' ἐγὼ ἓνα λόγο στὸν Κύριο ἀπὸ δῶ ...

— Ἄστονα παραμάνια, ... εἶπε ὁ Σοφός, χωρατεύει ... Μᾶς ἀγαπᾶ, μὰ τ' ἀρέσει νὰ πειράζῃ.

Ὁ Ζωγράφος ξανά ἦρθε στὴ συνηθισμένη του ψυχικὴ διάθεσι.

— Ἄ! ... θὰ 'νε νόστιμο! ... Μῆλα κερά-Στυλιανὴ! ... βιάζομαι κ' ὄλας νὰ φύγω ... μὰ εἶμαι περίεργος νὰ δῶ τί θὰ πῆς! ...

— Σὰ θὰ συζητᾶτε ... ἄλλη φορὰ, τὸνομά μου νὰ μὴ τὸ πιάνετε στὰ χεῖρά σας ... Τί μὲ καταφρονᾶς; ... Ἡ Στυλιανὴ δὲν εἶνε καμμιὰ ἀπὸ κείνες ποῦ ξέρεις ... Κι' ἂν εἶμαι ἀσχημογυνναῖκα, κ' ἂν εἶμαι μιαιφόν ... ἔχω κ' ἐγὼ τὴ χάρι τῆς νοικοκυροσύνης ... ἔχω κ' ἐγὼ τὴ ...

— Κρίμας ... κρίμας! Βιάζομαι νὰ φύγω ... ἀντίκοψε ὁ Ζω-

γράφος γελώντας, κ' εἶνε πολὺ ἐνδιαφέρο γιατί φαίνεται πὼς θ' ἀκούσουμε τώρα τὴν ἀπολογία τῆς κερά-Στυλιανῆς! ... Καὶ μὲ τὸ δίκρὸ της! ... Μιὰν ἄλλη φορὰ ... ἔ; ... Ἐπειτα, μένει ν' ἀπολογηθῇ κ' ἡ κἀρα ...! Ναι, ... αὐτὸ τὸ σιχαμερὸ κόκκαλο ...

Ἐσκυψε πάνω ἀπὸ μιὰ κἀρα κίτρινη, ξεδοντιάρα—ἡ παθητικότερη κατάντια τῆς νεκροκεφαλῆς—ποῦ πλάι στὴ μπαλασμομένη γλαύκα, ἐσυμπλήρωνε τὰ σύμβολα καὶ τὴ διακόσμηση τοῦ γραφείου ἐνὸς «θλιβεροῦ σοφοῦ» καὶ μὲ χειρονομία, σὰ νὰ χτυποῦσε στὸ κρανίο μὲ τὸν κόντυλο τοῦ δαχτύλου του :

— Ἐ, μικρὸ κολοκυνθᾶκι;! ... Δὲν ἔχεις νὰ πῆς καὶ πολλὰ πράγματα ... Ἐ;! ... Ἀπολογήσου ντὲ καὶ σύ! ... Τί; ... Τί;! ... «Νὰ μὴ σὲ καταφρονῶ» λές; ... Γιατί;! «Δὲν εἶσαι καὶ σὺ σὰν ὄλα τὰ κόκκαλα;» ... Πῶς;! Ἐπιμένεις στὸ ὅτι τὸ πνεῦμα ἐνὸς ἀνθρώπου χωροῦσε ὄλο... ὄλο... μέσα σου;! ... Δὲν τὸ πιστεύω ... δὲν τὸ πιστεύω! ... Κρίμα ... βιάζομαι πολὺ ... καὶ τοῦτο σηκώνει συζήτησι... Καλὴ νύχτα! ... μιὰν ἄλλη φορὰ τὰ λέμε ... τώρα σ' ἀφίνω μὲ τὸ φίλο ποῦ σοῦ εἶνε πιστός ... ποῦ κρατεῖ πάντα κλειστὸ τὸ μόνο παράθυρο τοῦ σπιτιοῦ, ποῦ βλέπει στὸν ἥλιο καὶ στὴ ζωὴ γιὰ ν' ἀναγκάζῃ τὰ μάτια του νὰ πέφτουν στὴ «σιλιπνὴ καμυλοτήτᾶ σου» ...

Καὶ γυρνώντας στὸ φίλο του, τὸν ἄγκιξε μὲ τὰ δυὸ του δάχτυλα στὰ ματογυῖα :

— Καληνύχτα Σοφέ μου! ... σ' ἀφίνω νὰ χασμουρηθῆς ἐλεύθερα πάνω ἀπὸ τὰ κίτρινα αὐτὰ χειρόγραφα τῆς ἀπορίας σου.

Βγέροντας ἀπὸ τὸ γραφεῖο, ἀπλώσε ν' ἀγκυλιώσῃ τὴ κερά-Στυλιανὴ ποῦ τότε κτύπαζε σὰν ἐνσαρκωμένους θυμὸς.

— Καληνύχτα γλυκεῖά μου παραμάνια! ποῦ εἶσαι γιὰ τὸ φίλτατό μου, ὅτι εἶνε γιὰ μένα ἡ μαρμαρένια Ἀφροδίτη ποῦ ἔχω στὸ ἐργαστήρι μου ... καὶ σοῦ ἀφιερώνει τὴ λίγη ἐχτίρησι καὶ συμπάθεια ποῦ ἔχει γιὰ τοὺς ἀνθρώπους.

— Κάτω τὰ χέρια ...! Πάψε ἀντίχρηστο ...

✱

Ὁ Σοφός ἔσκυψε πάνω σὲ μιὰ στίβα κίτρινασμένα χειρόγραφα, ποῦ ἦταν τὸ πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου του «Ἀπορίες» ποῦ ἐξογκώνονταν ὁλοένα, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ γράψῃ σελίδα, στὸ δεῦτερο μέρος «Λύσεις ἀποριῶν» ποῦ τ' ἄρχισε μαζί, ἐλπίζοντας πὼς θὰ τελείωναν «σχεδὸν» σύγχρονα.

Ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς θλιβεροὺς ἀνθρώπους, ποῦ κλειόντας μάτια, αὐτὰ καὶ ψυχὴ πρὸς τὸν ἥλιο καὶ τὴ Χερά τῆς Ζωῆς, καταγίνονται στὴν Φιλοσοφία καὶ στὴν Ἠθικὴ. Ἡ ἀντίληψι ποῦ εἶχε γιὰ τὴν Ζωή, ἦταν παρόμοια, μὲ τὴν ἀντίληψι ποῦ ἔχει γιὰ τὸ θαῦμα-σιο δάσος, ἓνας ποῦ — ποιὸς ξέρει ἀπὸ ποιᾶν ἀνάγκη — τὸ πέραςε βιαστικός, χωρὶς νὰ σκαματῆσῃ ν' ἀκούσῃ τὸ τραγοῦδι τ' ἀηδονιοῦ, καὶ νὰ πῆ ἀπὸ τὶς δροσερὲς πηγές. Καὶ καθὼς ὁ βιαστικὸς στρατοκόπος, ἀργότερα, μπροστὰ σὲ μιὰ λιθογραφία τῆς πεντάρας, ἢ μπροστὰ σ' ἓνα δάσος ἔξοχου ζωγράφου, δὲ θυμᾶται τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὴν

κούρασι ποῦ εἶχε στοῦ τέλος τῆς ὁδοιοποιίας του, ἔτσι λέγω, καὶ τοῦτο, σκυμμένος ἀπάνω στὰ βιβλία, σκυφαντοῦσε τὴ ζωὴ.

Ἡ κερά-Στυλιανή, ἦταν μιὰ παλιὰ ὑπηρετρία ποῦ ἀπὸ μικρὴ εἶχε προσκολληθῆ στὴ μάνα του, μὲ τὴν πίστι ποῦ ἔχουν τὰ φαρύ-σκυλα στὶς πονόφυγες νοικοκυρές, κ' ἔμενε μὲ τὸν νεὸ Σοφὸ ὅταν ἡ κυρία τῆς ἐπῆγε νὰ ζήσει στὴν ἐπαρχία κοντὰ στὴν τελευταία κόρη ποῦ πάντρεψε.

Ἦταν φοβερὰ ἀσκημη.

Κοντὴ, χοντρού, πλακομῦτα καὶ μισερὴ στὴν ὄσφρησι — τῆς ἔλειπε ὀλότελα ἡ αἰσθησι τῆς ὄσφρησις. — Ἡ κατάπτωσι τῆς περ-νοῦσε κάθε ὄριο ἀνθρώπινης δυστυχίας... Ἔφτανε (ἔτσι τὸ αἰσθά-νουμαι) ἔφτανε στὴν κατάπτωσι τῶν ἱερῶν... περνοῦσε καὶ τὰ ὄρια τῆς δυστυχίας ἐνὸς θεοῦ, κ' ὄρμουσε στοῦ κέντρον τῆς ἀνθρώπινης ἀναίδειας.

Ἀφοῦ εἶχε τὴ συναίσθησι τῆς ἀσκήμας τῆς καὶ μάλιστα σὲ βαθμὸ ποῦ νὰ μὴ ἐνοῆ νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ σπῆτι, σὲ κάθε περίστασι σήκωνε τὸ κεφάλι :

— Δὲν εἶμαι κ' ἐγὼ γυναῖκα; δὲν εἶμαι κ' ἐγὼ ἀνθρωπος; !

Θυμοῦνται ὅλοι στοῦ σπῆτι, πῶς μιὰ φορὰ, τὰ κορίτσια εἶδαν πῶς τοὺς πείραζε τὴν τουαλέτα τους! Μεσόκοπη, σχεδὸν τότες, μεταχειρίζονταν τὰ ψυμίδια τῶν κυράδω τῆς. Κι' ὅταν τῆς ἔκαμαν παρατήρησι :

— Ἐ... τί; ! Δὲν εἶμαι κ' ἐγὼ κοπέλλα !

Μὰ πρὸ πάντων ἡ τρομερὴ τῆς ἀναίδεια, ξεσπαζε, ὅταν τῆς χαινε καμιὰ φορὰ, εἴτε γιὰ συμπόνια εἴτε γιὰ πείραγμα νὰ γίνῃ λόγος γιὰ τὴ μισερὰ τῆς.

— Ἐ... !... Τί κ' ἂν δὲν ἀκούω μουσουδιά...; ! Τὰ χέρια καὶ τὰ ματάκια μου νὰ ἴαι καλά...

Ἡ Ζωγράφος (παιδικὸς φίλος τοῦ Σοφοῦ) ἀκούοντάς τὴν μιὰ μέρα νὰ φέρνεται ἔτσι ἀγανάχτησε.

— Πετᾶτε τὴνα ὄξω!... Τί τὴ θέλετε ὄξω μέσα, ποῦ ξευτέλισε καὶ τίς πέντ' αἰσθήσεις! ; Γιατί, καταφρονῶντας τὴν εὐγενεὴν αἰ-σθησι τῆς ὄσφρησις... παρακαλῶντας γιὰ τὰ χέρια καὶ τὰ μάτια τῆς, δὲν τὰ χρειάζεται, βέβαια, παρὰ γιὰ νὰ κρατᾶ τὸ πηροῦνι νὰ τρώγῃ, καὶ νὰ βλέπῃ ὅσο ποῦ νὰ μὴ χτυπᾶ στὰ ντουβάρια...!

Πάντα ὁ Ζωγράφος — καὶ πρὸ πάντων στὴ συζήτησι ποῦ εἶχαν ἀπὸ ἄνω — ἔλεγε πῶς ἡ ἀντίληψι ποῦ εἶχε ὁ Σοφὸς γιὰ τὴ ζωὴ, ἦταν κατὰ μέγα μέρος, ἐπίδρασι τῆς κερά-Στυλιανῆς.

. . . . .

Μπῆξε ἡ κερά-Στυλιανὴ μὲ τὴ λάμπα. Κρατοῦσε κ' ἓνα δέμα — καὶ σὰν ἓνα καντιλέρι, σὰν ἓν ἀγαλματάκι... τυλιγμένο στοῦ χαρτί.

— Τὸ φερ' ἓνα παιδί... τὸ ὅτι κ' ἓνος Κύριος...

Τὸ ξετύλιξε.

Ἡ Σοφὸς ἄρχισε νὰ γελά!

Ἦταν μιὰ κούκλα!!

Ἡ μισερὴ ξίνισε τὰ μούτρα.

— Κοροϊδία...! τὴν ἔστειλε τ' ἀντίχρηστο γιὰ κοροϊδία.

Κι' ἄρχισε νὰ τὴν πετάξῃ στοῦ καλάθι τῶν ἀχρηστών.

Ἡ Σοφὸς τὴν ἐμπόδισε, γελῶντας πάντα.

— Ἄφησε... Βάρτηνα δῶ...

Ἡ κερά-Στυλιανὴ τὴν ἄφησε μορφαζοντας ἀηδία.

— Παληανθρωπιές... Προστιχίες...

— Κοροϊδία!

Ἡ κοροϊδία ἦταν φανερὴ. Ἡ Σοφὸς συλλογίζεται : «Νὰ τοῦ τὴν ἐπιστρέψω μὲ ἓνα ὑβριστικὸ γράμμα σὰν τοῦ πρέπει... ; Νὰ τὴν πετάξω περιφρονώντας τον... ; Εἶνε ἀντικείμενον ἀξίας... τ' ὀλιγώτερο τριάντα δραχμῶν... Ὅ, ἀμπλεχθῶ περισσότερο στοῦ πείραγμα του... Ὅ! δὲ ξεμπλέκει κανεὶς ἀπὸ τὰ πειράγματα ἔτσι εὐκόλα... πρὸ πάν-των ἐγὼ...! κάθε φορὰ ποῦ θὰ μοῦ καταφέρουν μιὰ φάρσα, θὰ πάθω καὶ μιὰ γκάφα ποῦ γι' αὐτὴν εὐθύνουμαι μόνον ἐγὼ!... »

Σκέφθηκε ἀκόμα, καὶ βρῆκε πῶς θὰ ἴταν καλλίτερα, νὰ τὴν τοποθετήσῃ στοῦ γραφείου του, καὶ σὰ θὰ ἐρχόταν ὁ «φαῦλος» φίλος του, νὰ τοῦ πῆ : «Εὐχαριστῶ... εἶνε πολὺ κομψή!» Κι' ἄφησε κατὶ πλατεῖα γέλοια.

Τὴν ἔστησε στὴ γωνιά τοῦ γραφείου του, ἄνω σὲ μιὰ στίβα βιβλία μεταξὺ τῆς μπαλσαμομένης γλαύκας καὶ τῆς νεκροκεφαλῆς.

Ἦταν μιὰ κούκλα τῆς μόδας... Μιὰ γυναῖκα! Ἡ τέλεια μικρογραφία μιᾶς κομψῆς γυναίκας... Ἐν' ἀληθινὸ σκάνταλο.

Γυαλί, πορσελάνα ἴσως χρωματιστὴ, ντυμένη σὲ τέλειο φόρεμα χοροῦ, μεταξωτὸ, μὲ ποδόγυρο, ποῦ ἄφινε, μεταξὺ μιᾶς νταντέλλας κ' ἐνὸς μαύρου σκυρπινιοῦ, τὴν ὑποψία μιᾶς τορνευτῆς γάμπας, καὶ τραχηλιά πολὺ ἀνοχτῆ, ποῦ κάτω ἀπὸ μιὰ λεπτὴ μουσελίνα, ἀγρυπνοῦσαν οἱ καμπυλωτὲς ἐνοῦ πλατιοῦ στήθους.

Ἡ μισερὴ, ἔγειρε στοῦ ντιβάνι ἀντίκρου μορφαζοντας οἴχτο.

Ἡ Σοφὸς ἔσκυψε στὴ δουλειὰ του μουρμουρίζοντας.

— Αἰσχος!... αἰσχος καὶ ἀηδία...

Γιὰ πολλὴν ὥρα προσπαθοῦσε νὰ βυθιστῆ στὴ δουλειὰ του μὰ ἡ σκέψι του γλυστοῦσε ἀπάνω στοῦ θέμα του καὶ καρφώνονταν στοῦ κομποτέγχημα!

Ἐσήκωσε τὰ μάτια.

Ἡ γυαλένια κούκλα ὑψόνονταν ἀγνάντια του σὲ μιὰ στάσι σπαρταριστῆς ζωῆς.

Τὰ στήθια ξεπετοῦσαν ὀμπρός, οἱ γόφοι πίσω, καὶ τὸ κεφάλι μὲ τὰ μάτια μισόκλειστα ποῦ ἔλαμπε μέσα τους ἡ γυναικεῖα φιλο-φροσύνη, ἔγειρε λίγο δεξιά.

Τὸ γυαλένιο στήθος — ποῦ ἀγρυπνοῦσε κάτω ἀπὸ τὴ λεπτὴ μουσελίνα — τοῦ ἔφερε στοῦ νοῦ κατὶ ἄλλα στήθια ποῦ εἶχε ὀδη.

Τὸ πρῶτ' σὲ κατὶ τοιχοκολλημένες οὐκλαμές κονσέρτου, εἶδε τὴν εἰκόνα τῆς τραγουδίστριας, κ' ἀναρωτήθη, ἂν ἴταν δυνατό, ἀπὸ τὸν ὄγκο ἐκεῖνο νὰ βγῆ φωνὴ ἀηδονιοῦ.

Μιὰ φορὰ, εἶδε τὰ κρεμαστὰ στήθη μιᾶς φτωχονοικοκυρᾶς ποῦ βύζανε ἐν ἀγοράκι παχὺ παχὺ σὰ δαμαλάκι.

Μιὰν ἄλλη φορὰ, σὲ πολὺ μακρινὴν ἐποχὴ, ἀνέβη στοῦ γρα-

φείδ του μιὰ νέα κυβερνάντα, — χωρίς νά καταλάβη με ποιὸ θάρρος! — καὶ τοῦ ζήτησε νά τῆς δανείσῃ κάνα ρωμάντσο ἢ ὅτι ἄλλο... καὶ τὴν ἔδωξε. Θυμᾶται πῶς εἶδε τὰ στήθη της νά πετοῦν κάτω ἀπὸ τὸ στενὸ κορσᾶς, σὰ δύο γρόνθοι.

Μὰ... γιατί σκέφτονται αὐτά;! Εἶπε, κ' ἔσκυψε στὰ χερσιὰ του.

Κατόρθωσε νά γράψῃ μιὰ δυὸ σελίδες, καὶ τοῦ χρειάζονταν τώρα μερικὰ παραδείγματα. Φαίνεται πῶς ἔγραφε γιὰ τὶς περιστάσεις ποῦ ἓνα μικρὸ πρᾶγμα ἢ ἓν ἀσήμαντο «γεγονὸς» βοηθοῦν μεγάλας παρατηρήσεις κ' ἔρχονται ὡς μεγάλα ἐπιχειρήματα.

Ἐγραφε: «τὸ αὐγὸν τοῦ Κολόμβου π. χ. τὸ μῆλον τοῦ Νεύτωνος, ἡ κίνησις τῆς κανδύλας τοῦ Γαλιλαίου... ἡ γυαλένια κούκλα...»

— Ἄ! στὴν ὀργή... αὐτὸ δὰ μᾶς ἔλειπε τώρα!

Κ' ἐκύτταξε αὐστηρὰ τὴ κουλίτσα. Τὸ γυαλένιο κορμὶ ἔγερνε μὲ παθιάρια ὀσμῆ, καὶ τὰ μισόκλειστα μάτια, ἐλάργευαν ἐρωσιάρικα.

— Κερὰ-Στυλιανή! Κερὰ-Στυλιανή... πέταξε αὐτὸ τὸ παληόπραγμα ἔξω...!

Ἡ Στυλιανὴ ἐσηκώθη μαχμουρλίδισσα:

— Τί;... θὰ φᾶμε;... εἶνε νορὶς ἀκόμα...

— Ναί... εἶνε νορὶς γιὰ νά φᾶμε... Θέλω νά σοῦ πῶ... Μὰ τί.. νυστάζεις;

— Δὲ ξέρεις τὸ συνήθειό μου...

— Μᾶς ξεντέλισε, πάλι ἀπόψε ὁ Ζωγράφος, ἔ;...

Ἡ γρηῃ ἐχασμουρήθη.

— Τί λές, κερὰ-Στυλιανή, τοῦ λόγου σου...; Ἄραγε νά 'χῃ κάποιον δίκιο;... Θέλω νά πῶ... Νά, αὐτὸ ποῦ λέει... πῶς τάχα ἀέρα κοπανίζω!;...

— Ἄ... ξέρω κ' ἐγώ...! εἶπε ἡ μισερὴ κλείνοντες τὰ μάτια... μπορεῖς νά βρῆς τὸν τόπο ποῦ δὲν ἔχει ἐξουσία ὁ χάρος, καὶ ἡ γῆς δὲν τρώει τοὺς ἀνθρώπους...;

Ὁ Σοφὸς τὴν ἀπειράτησε μὲ φρίκη.

— Θεέ μου, τί ζῶον ποῦ εἶνε αὐτὴ ἡ γυναῖκα!... Μὰ κ' ἐγώ, γιατί συλλογίζομαι ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ πραγματάκι;

Ἐσβυσε τὴν τελευταία φράσι, ἔβαλε μιὰ τελεία, κ' ἐπροσπάθησε νά γράψῃ νέαν παράγραφο.

Μάταια.

Ἐγγελοῦσε τώρα «παιδιριωδῶς» καθὼς θὰ ὄριζε ὁ ἴδιος.

— Τὶ περιέργο!

Εἶχε ξυπνήσει μέσα του μιὰ παιδικὴ του περιέργεια γιὰ τὴ Γυναῖκα ποῦ ἔμεινε ἀνεκπλήρωτη...

— Τί πειρασμός!!

Δὲ μπορούσε ν' ἀντισταθῇ! Νόμιζε πῶς ἡ κουλίτσα, μπορούσε νά ἱκανοποιήσῃ τὴ περιέργειά του, κ' ἄπλωσε τὸ χέρι... ἐκοκίνησε ὡς τ' αὐτιά.

— Μὰ εἶνε σωστό;

Ἐγύρισε νά 'δῇ ἂν ἀποκοιμήθη ἡ γρηῃ.

— Κοιμᾶται!... Περασμέ!... καὶ μὲ μιὰ γρηγορὴ χειρονομία, πῆρε τὴν κουλίτσα καὶ τῆς ἀνασήκωσε τὸ φουστάνι!

Ἐσπασε σὲ κάτι γέλοια!... «βλακώθηκα» καθὼς θὰ χωραχτήριζε ὁ Ζωγράφος.

Ἡ κούκλα κάτω ἀπὸ τὸ μεταξωτὸ φουστάνι δὲν ἦταν παρὰ ἓνα κομμάτι ἀκατέρραστο γυαλί... ψυχρό, ποῦ ἡ βίβανση μᾶζα του ἀντιδροῦσε στὴ πίεσι τῶ δακτύλων του.

Ἐσκυψε στὴν ἐργασία του, μὲ τὴν ἀπόλυτη πεποίθησι, πῶς ἡ περιέργειά του γιὰ τὴ Γυναῖκα ἱκανοποιήθη!...

✱

Ἄρχισε νά γράφῃ: «Πανταχοῦ τῆς γῆς, ἔνθα ἀγωνιῶσα ἡ ψυχὴ προσπαθεῖ νά διευκρινήσῃ τὸ ἀλγεινὸν μυστήριον τῆς ὑπάρξεως...» Ἐξακολούθησε νά γράφῃ. Τὸ θέμα ἔβγαλε γαϊτάνι κ' ἐγέμιζε φύλλα.

Τέλος ἐκουράστη... Ἄρχισε νά αἰσιάνεται καὶ τὴν πείνα.

— Μὰ τί;... δὲ θὰ φᾶμ' ἀπόψε;!

Κ' ἐστράφη νά ξυπνήσῃ τὴ γρηῃ.

— Μπα!

Ἡ λάμπα καθὼς ἦταν τοποθετημένη, ἔριχνε τὴ σκιὰ τῆς κούκλας, ἀντίκρου στὸν τοῖχο, μεγάλη... στὸ μέγεθος ἀκριβῶς μιᾶς γυναίκας.

Ἐκύτταξε τὴν κομψὴ σκιὰ, κ' εὔρισκε, πῶς ἂν ἡ κούκλα δὲν ἦταν παρὰ «ἓνα ψεύτικον, ἀσήμαντον γυαλένιον πραγματάκι» ἢ σκιὰ ποῦ ἔριχνε ἦταν «τέλεια... σκιὰ πραγματικῆς γυναίκας!!

— Ἀπαράλλαχτη σὰ νά 'νε μιᾶς γυναίκας ποῦ στέκει πίσω μου... καὶ ποῦ θέλει, μὰ διατάζει νά προχωρήσῃ...!

Μὲ ἀσώματη πνοὴ ἀέρα ἐσάλεψε τὰ φουστάνια τῆς κούκλας, καὶ ἡ σκιὰ, ἄρχισε νά ζωντανεύῃ.

— Ἐμπρός... ἐμπρός ὡμορφὴ μου κοπέλλα!... θέλεις ἓνα βιβλίον;!... ἓνα ρωμάντσο... κρίμας ποῦ δὲν ἔχω τέτοιο πρᾶγμα στὰ ράφια μου... εἶμαι ἀπελπισμένος ποῦ δὲν ἔχω...

Θυμώταν τὴ νόστιμη κυβερνάντα, ποῦ εἶχε ἀνέβῃ μιὰ μέρα νά τοῦ ζητήσῃ ἓνα ρωμάντσο... Ἀπὸ τότες, κομμὰ κομψὴ σιλονέτα δὲν εἶχε πέσ' ἐκεῖ μέσα.

Ὁ Σοφὸς ἔσπρωξε τὸν ἑαυτοῦ σ' ἓνα παραῖξον παιγνίδι!! Ἐπάτησε τὸ περιστροφικὸ ἐπίπεδο μιᾶς Ρολέιτας... Ὅλες του οἱ αἰσθησεις τὸν ὑπερετοῦσαν σερνάμενες ἀπὸ τὴ δύναμι τῆς περιστροφῆς!!

— Ἐμπρός... ἐμπρός, ἐλάτε... Ἡ παραμὰνα μου...; Μὴ φοβᾶσαι, δὲ θὰ ξυπνήσῃ ἡ παραμὰνα μου... κ' ἐστράφη στὴ γρηῃ ποῦ κοιμώτανε βαθεῖα.

Ἴσα με νά γυρίσῃ, ἡ σκιὰ ἐνσαρκωμένη, ἔστεκε ἀπέναντί του ροδοκόκκινη χαμογελοῦσα γυναῖκα, καὶ μὲ κάτι στήθη, ποῦ πετοῦσαν σὰ γρόνθοι!

— Κάθησε 'δῶ... κάθησε 'δῶ... Τί; φοβᾶσαι τὴ σκόνη;... Φοβᾶσαι καὶ τὰ ποντίκια... Τὰ ποντίκια ἔδῶ μέσα τρῶνε τὰ δέρματα τῶν βιβλίων μόνον... Μὰ γιατί δὲ μιᾶς;... «Μιᾶς καὶ δὲ σ' ἀκούω;» Πῶς γίνεται...; λὲς νά κουφάθηκα;!... Δὲν ἀκούω οὔτε τὸ χτύπημα

τοῦ ρολογιού!... ἔκτος ἂν σταμάτησε... Μὰ γιατί νὰ σταματήσει...; Δουλεύει τόσα χρόνια, εἶνε γερό ρολόγι... Τὸ πρῶτ' ἀνέβηκα καὶ τοῦ 'κοῦσα τὸν κοῦκο ποῦ μ' ἐνοχλοῦσε πάντα... Δὲν τοῦ 'κανα τίποτις γιὰ νὰ σταματήσει... Χί! χί! χί! γελᾶς καταργάρα, ποῦ τοῦ 'βγαλα τὸν κοῦκο ποῦ μ' ἐνοχλοῦσε... Ἄ! μὴ κοροῖδεύεις χροιάζε-ται ἡσυχία... ἀπόλυτη ἡσυχία... Πῶς τὸ 'παθα νὰ κουραθῶ; Ἰ γιατί εἶμαι κουφός ἀφοῦ δὲν ἀκούω τὸ ροχαλιτὸ τῆς ποραμιάνας μου... Γελᾶς...! Μὰ εἶνε ποιὸ φυσικὸ νὰ κουραθῶ, παρὰ νὰ μὴ ροχαλίζῃ ἢ παραμιάνα... Ὁχ! τί ὄραϊα ποῦ μυρίζεις!... τί μυροδικὸ μεταχειρίζεσαι, γιὰ νὰ φέρω καὶ στὴν ποραμιάνα μου ἓνα μπουκα-λάκι;—Τί...; «Ἄν ἔφαγα κερῖσια;!» Ὁχι... Ὁχι!... διαβόλε καὶ πέρισε ἢ ἐποχή. Ἀκόμα λίγες μέρες καὶ θὰ λείψουν. Μὰ γιατί γελᾶς;... Ὅντε καῖσιὰ δὲν ἔφαγα... καὶ νὰ 'δῆς..., ὅσο ἦταν ἐποχὴ δὲν τὰ σκέφτηκα... τώρα τὰ ὀρέγουμαι... Καὶ μὲ μιὰ λιχουδιά...!! —«Ἄν 'πῆρα γυναῖκα;!»... Ὁχι!... Ὁχι!... ὅταν εἶμουνα νέος ἐδιά-βαζα... κατόπι, ἀσπρογαλιάσουν τὰ μαλλιά μου ἐνῶ ἔγραφα... Μὰ γιατί γελᾶς!... Ἄ! τσαχίνα, κατάλαβα τὸ νόημά σου!... «Θὰ πάθω ὅπως μὲ τὰ καῖσιὰ;!» — Τί...; «Μᾶρωτᾶς, ἂν χόρευα τοῦλάχι-στο;!»... Ποτές μου!... Κάποτες περνόντας ἀπὸ 'να χοροδιδασκα-λεῖο, ἔσκυπα ἀπὸ τὴν πόρτα κ' εἶδα πολλοὺς νὰ χορεύουν, σφίγκον-τας στὴν ἀγκάλη τους ἀπὸ μιὰ γυναῖκα... Δὲ ξέρω... μὰ μοῦ φάνηκε πῶς ὁ καθένας κρατοῦσε κάτω ἀπὸ μεταξωτὸ φουστάνι, κ' ἀπὸ 'να σκέλεθρο!... Καὶ μοῦ φάνηκε πῶς ἄκουσα πάνω ἀπὸ τὴ μουσική, τὸ κρᾶκ-κρᾶκ, τῶν κοκκάων!...—Τί!...; «Ἄν ἔχω 'δῆ γυναῖκα γυ-μνή;!»...

Ἐνοιωθε τὸ κεφάλι του βαρὺ... κ' ἔσκυψε κ' ἀκούμπησε τὶς ἀγκόνες του στὰ γόνατα καὶ τὸ στήριξε στὶς παλάμες του—εἶτανε στὴ στάσι ποῦ τὸν γελοιογραφοῦσαν συχνά.

— Μὰ γιατί ἐπιμένεις!... Καλά!... Λουπόν... Μάλιστα... εἶδα μιὰ γυναῖκα γυμνή!... — Ὁχι... δὲν εἶμαι ψεύτης... εἶδα κ' ἀγκάρα... — «Εἶμαι ψεύτης καὶ σνοκοφάντης;!»... Πῶς μοιρεῖς νὰ λὲς αὐτό;! — «Εἶδα μόνο μιὰ γυαλένια κούκλα;»... Πῶς τὸ ξέρεις σὺ αὐτό;!... —Τί ἄλλο ξέρεις... Τί ἄλλο μοιρεῖς νὰ ξέρης ἐσὺ γιὰ 'μένα;!... —Γιὰ νὰ γράψω μιὰ σελίδι κυττάζω σὲ δέκα βιβλία;!... Λὲς πῶς εἶμαι ἓνας «Ἐπιτήδειος λογοκλόπος;!»... Μ' ἂν πορτάξω τοῦ βιβλίου μου κατ' ἀλόγον τῶν πηγῶν ἐξ ὧν εἰθανίσθη;... Πῶς;! «Νὰ μελετῶ τὴ ζωὴ ποῦ δὲν εἶνε χρεῖα ν' ἀναφέρω τὶς πη-γὲς ἐξ ὧν ἐρανίζομαι;»... Μὰ δὲ θὰ 'πρεπε νὰ περῶ ἀνάμεσα ἀπὸ φλόγες;... «Ὁχι;!» — Γιατί γελᾶς;... «Φοβάμαι τὸ μπαμπούλα;»... Μὰ γιὰ ποιὸ μπαμπούλα λὲς;... — Τί...; «Τοὺς μπαμπούλα η-δ ε ς ποῦ φοβερίζουν τὰ παιδιὰ πῶς εἶνε κ' ἀπὸ 'νας σὲ κάθε γω-νιά δρόμου;!»... Τί...; Μᾶρωτᾶς ἂν θέλω νὰ γίνουμε φίλοι;... «Μὲ μιὰ συμφωνία;!»... Ποιὰ!... «Νὰ πάψω νὰ κατακρίνω τὴ Ζωή;»... Καὶ τί ἄλλο ἀκόμα;... «Νὰ ρουφᾶμε μ' ἐμπιστοσύνη ἀπ' ὅλη τὴ ζωή, κ' ὄχι μόνο ἀπὸ τὴ μπετυλιαρτισμένη;»... —Μά... ἢ μοιλιτα-ρισμένη... εἶνε ἐγγυημένη... καὶ σφραγισμένη μ' ἐτικέτες ποῦ πιστοποιοῦν τὸ ἀκίνδυνον τῆς χρήσεως!... —Τί... Τί...! «Κάτω οἱ ἐτικέτες;... Κάτω οἱ κονσόρες;!»... Ὁχι...! ὄχι...!! Ἐγὼ

θά 'βγενα ἀπὸ 'δῶ μέσα ἂν τυλώνονταν κάμποσες χιλιάδες ἐτικέτες μὲ τὴ λέξι «πορνοστάσιον» καὶ νὰ καρφωθοῦν ὅπου δεῖ!...—Γιατί γελᾶς;... Γιατί γελᾶς;!... Τάχα μοιρεῖ νὰ ξέρη κανεὶς ποῦ μπαί-νει;!... Μιὰ φορὰ, τ' ἀποφάσισα νὰ γνωρίσω κ' ἐγὼ τὸν κόσμο. Εἶμουνα νέος. Παρακάλεσα ἓνα φίλο μου ποῦ τὸν ἄκουα νὰ λήη συχνὰ γιὰ τὶς καλῆς συναναστροφῆς τῶν τίμιω σπιτιῶ, νὰ μὲ μπᾶσῃ σ' ἓνα ἀπ' αὐτά!... Μοῦ ὑπεσέθη πῶς θὰ μὲ σύ-στηνε σὲ μιᾶς Κοντέσας... Ἐδῶσα τὴ μαῦρη μου φορεσιὰ στὸ σιδεροτήριον, ἐδιάβασα τὸ βιβλίον τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς κ' ἀγό-ρασα γάντια καὶ γαλόσες. Ἦλθε στὴν ὀρισμένην ὥρα μαζί μὲ δυὸ-τρεῖς ἄλλους... Μόλις μὲ εἶδαν ἄρχισαν νὰ γελοῦν! «Δὲ φορᾶνε γαλόσες... δὲν εἶναι τῆς μόδας...» λένε!... «Μὰ πῶς νὰ μπῶ μὲ λασοπένα παπούτσια στῆς κυρίας Κομήσσης!...»... Ἐφτάσαμε στὸ σπῆτι. Φέγγανε στὴν εἰσοδο δυὸ μεγάλοι θαμνοὶ γλόμποι. Μπήκαμε κ' ἔβγαλα τῆς γαλόσες... «Βλέπεις ἀρχοντιά;!» μοῦ λέγει ἓνας... «Ναί... κ' ἀέρας ἀριστοκρατικὸς» εἶπα... Βγήκε ἀπὸ μιὰ πλάγια πόρτα, μιὰ μεσόκοπη κυρία, ντυμένη ὀλόμαυρο νταντελένιο φόρεμα. Μᾶς 'δέχτη μὲ μεγάλην εὐγένεια... «Ν' ἀναβοῦμε ἀπάνω» εἶπε καὶ μᾶς ὠδήγησε σὲ μιὰ στρωμένη σκάλα. Ἐπέμενε ν' ἀνέβω πρῶτος, καὶ ὑπεχώρησα, καθὼς παραγγέλει τὸ βιβλίον τῆς καλῆς συμπεριφο-ρᾶς... Ὅταν ἀνεβήκαμε κάμποσα σκαλιά... ἢ... κυρία...Κοντέσσα... μοῦ 'κανε ἀπὸ πίσω μιὰν αἰσχυρὴ χειρονομία!... Τὴν ἴδια στιγμή πρόβαλαν στὴ σκάλα κάτι ξετραχειλισμένα γυναῖκα... Κατάλαβα ἀμέ-σως ποῦ μὲ παρεῖσαν, κ' ἐτράπην εἰς φωνὴν φωνάζοντας... «Δια-φθορεῖς τῆς κοινωνίας!...»... Πίσω μου ἀντηχοῦσαν τὰ χάχανα... ἄφησα ἐκεῖ καὶ τὶς γαλόσες...

Ὁ Σοφὸς ἀποκοιμήθη.

Ἀπὸ τὴ ψευδαῖσθησι πέρας σ' ὄνειρον... σ' ἓνα γλυκύτατο ὄνει-ρο, ποῦ τίποτα δὲν τοῦ ἐναντιόνονταν στὰ δικαιώματα τῆς ψυχῆς καὶ τῆς σάρκας του.

✱

Ἡ κερά-Στυλιανὴ ξύπνησε.

— Δὲ θὰ φᾶμε...;!

Ὁ Σοφὸς τινάχθη ἀπὸ τὸ κἀθισμά του. Ξυπνοῦσε κ' αὐτὸς ἀπὸ τὸν διπλὸν ὕπνο του.

— Σσοτ!... ἔκαμε, κ' ἔκλεισε τὰ μάτια φέροντας καὶ τὶς παλάμες στὸ πρόσωπό του γιὰ νὰ κρατήσῃ ἀκόμα λίγες στιγμὲς τ' ὄνειρον.

Ἄφησε τὸν λογισμό του νὰ τρέξῃ, μὰ δὲ μπόρεσε, (σὰν τὸ ζαρ-κάδι νὰ 'βροεῖ τὰ ἴδια του ἀχνάρια ποῦ βγαίνουν στὴ γνωρίμη δρο-σερῆ πηγῇ) καὶ νὰ ξαναβυθιστῇ στὸ γλυκὸ ὄνειρον, κ' ἄβυσσόνονταν σιγά-σιγά σ' ἓνα σκοτάδι ποῦ μέσα γυάλιζαν τὰ μάτια τῆς γλαύκας του.

Ἄνοιξε τὰ μάτια του, καὶ κύτταξε ὀλόγυρα στὸ κατάκλειστο γρα-φεῖο.

Είδε αντίκρυ στὸν τοῖχο τὴ σκιά, καὶ πλαῖ του, στὸ πραπέζι τὴν κουκλίτσα. Είδε τὴν παραμάνα του, τὴ νεκροκεφαλὴ καὶ τὸ συλλογισμένο πουλί!

Τὸ ὄνειρο ἐλησμονήθη ἀμέσως... θυμόταν μόνο τὶς εἰρωνίες τῆς κυβερνάντας.

Αἰσθάνονταν σὰν ντροπιασμένος, σὰν ἐξευτελισμένος, κι' ἐχρειάσθη νὰ περάσουν μερικὲς στιγμὲς γιὰ νὰ μπῆ σὲ μιὰ ὄχρη συναίσθησι πῶς οἱ φοβερὲς εἰρωνίες ποῦ τὸν χτυποῦσαν ἀλύπητα, βγένανε... ξεπετιώονταν ἀπὸ τὸν ἴδιον.

Κατάλαβε πῶς βρίσκονταν σὲ μιὰ κρίσι.

Αἰσθάνονταν τὴν καρδιά του νὰ ξανοίγῃ στὴ ζεστασιά μιᾶς ἀλήθειας, — ποῦ καλλιεργοῦσε γύρω του ἀσώματος ἐκεῖ μέσα ὁ Ζωγράφος—καὶ νὰ παλαίη ἀελοπιεμένα μετὰ τὸ λογικὸ του.

Μέσα σ' ἐν ἀσήμαντο διάστημα ὥρας, εἶχε στιγμὲς ποῦ τοῦ φαίνονταν πῶς, διχάζονταν, σὲ δυό, ποῦ κωτταζόντουσαν ἀπὸ μακρὰ, περιφρονητικά, ἀπειλόντας νὰ πατήσῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον σ' ἕνα χοντρὸ βιβλίον καὶ νὰ τόνε χῶσῃ στὸ ράφι... κι' ὁ ἄλλος, νὰ πετάξῃ τὸν ἄλλον ἔξω... νὰ πᾶρ παρὰ μετὰ τὸν... ἀληθῆρω φίλο του, τὸν ζωγράφον τῶν γυμνῶ σωμάτων καὶ τῶν ἠλιολουσμένων τοποθεσιῶν! Καὶ πιανόντουσαν σ' ἕνα καντὰ ψευτίζοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον... καὶ κεῖ π' ὁρμούσανε νὰ χτυπηθοῦν... ἐνώονταν πάλι σὲ ἕνα γιὰ νὰ πολεμήσουν τὸν ξένο....

✱

— Ὑποβολή... βέβαια ὑποβολή. Σκέφτεται τώρα ὁ Σοφός... Δὲν εἶνε τίποτα... ὑπάρχουν « π λ ε ἰ σ τ α ὄ σ α π α ρ α δ ε ἰ γ μ α τ α »... Κι' ἀνοίξε ἕνα χοντρὸ χρυσοδεμένο βιβλίον... Τὶ ἄλλο μποροῦσε νὰ εἶναι;!... μεταφυσική;... ἐπίδρασις λοιπόν... ἔξωτερικὴ ἐπίδρασις...!... Ὅχι δά... Ὅχι δά...!!

— Μὰ δὲ θὰ φάμ' ἀπόψε;! ξανά 'πε ἡ γρηά.

— Μὰ στάσου, λοιπὸ μιὰ στιγμὴ!.. Κ' ἐγύριζε τὶς σελίδες τοῦ βιβλίου...

Αἰσθάνθηκε πάλι τὴν ἀσώματη παρουσία τοῦ Ζωγράφου, καὶ τ' ἀφρονά του λόγια κυλοῦσαν στὸ μυαλό του... σκληρὰ... ξάστερα... ἐντυπωτικά!

Τοῦ ἔδειχνε τώρα τὸ κλειστὸ παράθυρο καὶ τοῦ ἔλεγε:

— « Τὸ παράθυρο αὐτό, ... νά! τόσο δά, νὰ τ' ἀνοίξῃς καὶ νὰ δῆς πῶς θὰ χυμῆξῃ ἐδῶ μέσα ὅλος ὁ κῆπος. Τῆς γειτονιάς, κι' ὅλος τῆς πόλις ἡ χαρὰ. Ὁ οὐρανός, ὅλος ὁ κόσμος... Νάι!»

— Ἀνοίξε, κερὰ-Στυλιανή, τὸ παράθυρο... νὰ μπῆ λίγος ἀέρας... καλὸς εἶνε λίγος ἀέρας... ἔ; Κλείσε πρῶτα τὴν πόρτα νὰ μὴ σηματοποιῆ ρεῦμα... εἶνε ἐπικίνδυνον τὸ ρεῦμα... Ἔ;... Βάλε καὶ τὴ λάμπα παράμερα νὰ μὴ τῆνε σβύσῃ ὁ ἀέρας... Ἔτσι... Ἄ στὴν ὁργή!!...

Χύμξε ὁ ἀέρας—ποῦ παραμονεύει πάντα ἔξω ἀπὸ τὰ κλειστὰ παραθυρόφυλλα—καὶ σὰ νὰ ἦταν ὁ ἀκριβότερός του σκοπὸς πῆγε ἴσα στὶς χλωμὲς σελίδες καὶ τὶς τίναξε μακρὰ.

— Ἄ! στὴν ὁργή!.....
κι' ἡ Στυλιανή, ἔσκυψε στὸ πάτωμα, σὰ νὰ μὴ ἦταν νὰ σηκωθῆ πειὰ καὶ σερνάμενη ἀπὸ γωνιὰ σὲ γωνιὰ περιμάζεψε τὶς σκορπισμένες σελίδες.

— Ἄ! στὴν ὁργή.....

κι' ὁ φιλόσοφος τὶς πάτησε μετὰ τὴ νεκροκεφαλὴ.

Τὸ ἀεράκι χῶθηκε ἀνάμεσά της καὶ τῶ σελίδων σὰ λοστός, προσπαθῶντας νὰ τῆνε τινάζῃ.

Τώρα, ἀντιλήφθη, πῶς μετὰ τὸ ἀεράκι μπῆκε στὸ σκυθρωπὸ γραφεῖο καὶ ἡ ἀναπνοὴ τοῦ κῆπου.

— Ὁχ, μυροδιά!

Ἡ Στυλιανὴ τοῦ ῥιξε μιὰ λοξὴ ματιά, καὶ μετὰ τὴ κακία ποῦ ἔχουν πάντα οἱ μισεροί, ἀνοίξε τὴν πόρτα νὰ βγῇ.

— Ἀνάθεμα!

Μετὰ τὸ ἀνοίγμα τῆς πόρτας, σηματοποιῆ ἕνα ρεῦμα—μὴ ἀληθινὴ καταγίδα γιὰ τὴν κοιμισμένην ἀτμόσφαιρα τοῦ γραφείου—ποῦ ἔσβυσε τὴ λάμπα, ἀρπαξε τὴ νεκροκεφαλὴ, καὶ σκόρπισε στὸ πάτωμα τὰ χειρόγραφα τῆς θλιβερῆς φιλοσοφίας.

— Ἀνάθεμα! εἶπε κ' ἡ γρηά.

— «Εἶμαι ἡ καταγίδα ποῦ κυλόντας τὶς πλάκες, καθαρίζει τὸν μολυσμένον ἀέρα τῶν τάφων.»

— Μοῦ μίλησες ἀφέντη;

— Κλείσε τὴ θύρα.

Ἐκλείσε γρηγορὰ τὴν πόρτα, κ' ἔπεσε στὸ πάτωμα πάλι, βαρεῖα σὰ μιὰ γρηά ἀρκοῦδα, καὶ σερνάμενη ἀπὸ γωνιὰ σὲ γωνιὰ ἐμάζεψε τὶς σελίδες τῆς θλιβερῆς φιλοσοφίας.

Ἀπὸ τὸ παράθυρο—ποῦ διαπλάτωσε τώρα— χύθηκε ἐν' ἀσημένιον πτάμι στὸ πάτωμα, ποῦ πῆρε κ' ὅλας τὸν ἀντικρυνὸ τοῖχο τραβόντας κατὰ τὸ ταβάνι μετὰ δλοφάνερη διάθεσι νὰ πλημμυρίσῃ πέρα-πέρα τὴν κάμαρα. Μιὰ ἄχνα σὰν ἀσημόσκονι σηκωνώτανε ὅλο-ἕνα κ' ἔπνιγε τοὺς ἴσκιους ἢ κνηγῶντας τοὺς τοὺς ἀπόκλειε στὶς φωλιές τοὺς—στὶς κόχες τῶ σάπιου ραφιδῶν μετὰ τὰ πολλὰ βιβλία.

Τὸ ἀεράκι ἐφυσούσε φέροντας ὅλα τὰ ἀπολυμαντικά κ' ὅλα τὰ βάλσαμα στοιχεῖα.

Ἐκαμε τὸ σκοπὸ του.

Ὁ στεκάμενος ἀέρας, καὶ τὰ πολλὰ φαντάσματα ἔφυγαν ἀπὸ τὸ παράθυρο, καὶ μιὰ ἀπυλὴ μουσική—τελευταία ἡχητικὰ στεφάνια μακρινοῦ βιολιοῦ—ἔδοιοῦσαν τὴν νέαν ἀτμόσφαιρα.

Ἀπὸ τὴ γειτονικὴ πανσιόνα, ἤλθαν μερικὲς νότες, ποῦ τέλειωσαν σ' ἕνα καθάριον λαρυγγισμό, καὶ τόνε δέχτηκε τὸ κλειστὸ γραφεῖο, σὰ νὰ ἦταν μιὰ τραπεζαρία, καὶ τὰ βαρεῖα ράφια του, μετὰ τὰ σακακοφαγωμένα βιβλία, νὰ ἦταν τόσες καρυδένιες ἐταξέρες, γερμάτες κρυσταλλένια ποτήρια.

— Μπράβο!... Φωνή! ἀηδόνι! σκέφτη, καὶ κατάλαβε, πῶς ἦταν ἡ πρωταγωνίστρια τοῦ Ἑλληνικοῦ μελοδράματος, ποῦ εἶδε τὸ πρῶτὸ στὶς τοιχοκολλημένες τὶς μεγάλες λιθογραφίες μετὰ τὸ ἀποπληχτικὸ κεφάλι καὶ τὸ φοβερὸ στήθος, καὶ πρόβερνε τὴ φωνὴ της γιὰ τὸ ἀποπνικὸ κονσέρτο.

Ἐσηκώθη κι' ἐπλησίασε στὸ παράθυρο. Κάτω, ὁ κήπος ἀγρονουῶσε στὴν ἀνοιξιὰτικὴ βραδυά, καὶ πάρα πέρα ἢ πόλι μετὴ σαββατοβραδυῆς τῆς διάθεσι. Σχεδὸν—ἐκεῖ ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ τετραπάτου σπιτιοῦ—βρῖσκονταν ἀπάνω ἀπὸ τὴ πλατεῖα, ποῦ σὰ μιὰ δεξαμενὴ φωτινοῦ συντριβανοῦ ἔρχετο στὴν πόλι ἀπὸ τοὺς δρόμους ποῦ ἦταν οἱ ἀνοιχτοὶ κρονονεῖ ποῦ μοιράζονταν τὸ φῶς. Ὀλόγυρα οἱ πόρτες, τὰ παράθυρα καὶ οἱ φωτινὲς ἐπιγραφὲς τῶν καφετειῶν καὶ τῶν λογικῶν διασκεδαστικῶν κέντρων, κι' ἀκόμα τὰ παραθυρόκρια τῶν περὶ ἀπόμακρων σπιτιῶν, φαινόντουσαν σὰ μαργαρίτες τοῦ ἀφροῦ τοῦ φωτινοῦ συντριβανοῦ.

Ἐνα πλῆθος παιδιὰ, ποῦ ἄκουσαν ἀπὸ ἄνωρὶς τὸ δάσκαλό τους νὰ λέη πῶς αὐριο ξημερώνει Κυριακὴ ἔρχεσαν χαρούμενα ξέγνιαστα πίσω ἀπὸ γυναῖκες καὶ ἄντρες ποῦ κινλοφοροῦσαν ἀλαφριοὶ κι' εὐτυχισμένοι λὲς κι' ἀπόψε, βγαίνοντας τὸ φύλλο τοῦ ἡμερολογίου τους εἶδαν μεθ' ἑαυτοῦ γραφὴν ἀπὸ τὸ συνειδημένο: Ἐξ ἡμέρας ἐργά... τῆ δὲ ἔβδόμη τῆ ἡμέρα Σάββατα Κυριακῆ ὅσον. τὴν ὑπόσχεσι: πῶς ἀπὸ τὴν ἐρχόμενη ἴδωμαι δὲ θὰ γίνετα σπατάλη τόσοσ κόνου καὶ τόσοσ ἰδρωτὰ γιὰ νὰ φραγῶν τὸ ψωμί.

Τὸ φῶς ἐπεροῦσε κάτου ἀπὸ τὰ σκέλια καὶ τὶς ἀμασγάλεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς χάριζε τὸ φλόγινο περίγραμμα ποῦ δείχνουν οἱ παλάμες σὰν ἀπλώνουν τευτομένες ἔμπρὸς στὴ λαμπαδόγλωσσα, καὶ κάθε κίνησι τους ἔσχιζε τὴ φωτοπλημμύρα, καὶ σχηματίζονταν γύρω τους στεφάνια, κύκλοι φωτινοί.

— Ψάρα... ψαράκια ποῦ κολυμπᾶνε σκλαβομένα σὲ μιὰ γαῖα, ποῦ τὴν περᾶ ἓνα δυνατὸ φῶς. Σκέφτηκε ὁ βιβλιοχάφτας προσπαθῶντας ν' ἀνηθῆ τὴ ζωὴ ποῦ ἔβλεπε.

— Ὅσο γιὰ τὴ γυναῖκα... τὴ σκιά τῆς γυναῖκας... καὶ γύρισε πίσω.

Εἶδε τὴν παραμύνη του —πλακομύτα, κοντὴ, χοντρή, κωμικὴ σιλουέτα μέσα στὸ φεγγάρι— κρατῶντας πάνω ἀπὸ τὰ χεῖρογραφα τῆς «Ἀπορίας» του τὴν κάρα. — Ἡ χυδαιότερη παροδία τοῦ Ἄμλετ!

— Ἐσπασε... σάγισε!..., καὶ χτυποῦσε τὸ κρανίο μετὴ τὸν κόνου τοῦ ξεροῦ τῆς δαχτύλου. Εἶπε πολὺ ἀλαφριὸ πρᾶμμα γιὰ νὰ πατή κανεὶς τὰ χαρτιά, εἶπε, ἀποθέτοντας τὸ σύγγραμμα καὶ τὴν κάρα στὸ γραφεῖο.

— Ναι!... φαίνεται!... ὅταν ἀνοίγει τὸ παράθυρο δὲ μπορεῖ νὰ πατή τὰ χαρτιά... Νὰ τὴ γεμίσομε μολύβι.

— Κερὶ... εἶπε ἡ γοργά. Κερὶ γιὰ λιβάνι.

— Κατοράμι...

— Κατοράμι;! Χριστὸς καὶ Παναγία!

— Κατοράμι... νὰ κατοράμι, -πεισματεῖν ὁ Σοφὸς... καὶ γελᾶ σὰ μούτρα τῆς γοργᾶς.

Ἡ γοργά περὶάχτηκε καὶ τόνε κύταξε μ' ἓνα τρόπο θυμωμένο καὶ γουρσοῦζικο.

— Τί; μεθ' ἑαυτοῦ; !!

— Τί ἀστεῖα! τί ἀστεῖα!... καὶ γελᾶ ἀπ' ὅλη του τὴν καρδιά.

— Ἐνας ἀντίχριστος! Ἐνας σατανᾶς ποῦ θέλει νὰ βάλῃ κατράμι στὸ λείψανο! ἔκαμε ἡ γοργά κι' ἔγειρε στὸν καναπέ.

*
*

Ὁ Σοφὸς ἐκάθισε στὸ γραφεῖο του κι' ἔβλεπε ἔξω ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο. — Ἄνοιχτὸ στὸν Οὐρανό.

Θυμᾶται:

Μιὰ φορὰ— ἦταν μικρὸς, μόλις δώδεκα-δεκατριῶ χρονῶ—τὴν παραμύνη κάποιας ἐθνικῆς γιορτῆς, εἶδε ἀπὸ ἄνωρὶς ποῦ εἰτοιμάζονταν μεγάλη φωταψία. — Ἀρώπησε τὴ μητέρα του ἀνὰ τὸν ἄφινε νὰ κατέβῃ στὴ πλατεῖα τὴ νύχτα. — Τοῦ εἶπε «Ναι» — «Ναι ἂ θελήσῃ νὰ κατέβῃ κι' ἡ παραμύνη.» — «Δὲν κάνει νὰ πάω μόνος;» — «Μπᾶ... πᾶ! πᾶ!!» — Ἡ μητέρα του ἐξάρτησε τὴ διασκεδασί του ἀπὸ τὴ Στυλιανή! — Δὲ θὰ διασκεδάσῃ. — Εἶξερε πῶς ἡ μεσορὴ φοβότανε τὶς γιορτὲς καθὼς ὁ διάβολος τὸ σταυρό. — Φοβότανε τὸ φῶς καὶ τὸν κόσμου, γιὰ τὸν περνοῦσε τὴν ἴδωσαν καὶ γελούσανε... τὴν κοροῖδευαν γιὰ τὴν ἀσκήμια τῆς. — Καὶ τὴ νύχτα ἐκεῖνη, κίθισε κι' ἔβλεπε τὴ φωταψία ἀπὸ ψηλά, ἀπὸ τοῦτο τὸ παράθυρο...

Ἦτανε τόσο ζωηρὴ ἡ θυμωσι κείνης τῆς νύχτας κι' ἦτανε τόσο ὅμοια μετὴν ἀποψινὴ ποῦ συγχοστῆκανε τέλεια!

— Ἄ! ἡ Σκιά!;...

Καὶ γυρῆσε νὰ δῆ τὴν ὀραία σκιά: μὰ βλέπει στὴ θέσι τῆς, ἀπλωμένο τὸ ἀσημένιο πανὸ τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τὴ γοργά μισοκοιμισμένη πλάι.

— Μιὰ λάμπα. — κοντὴ, χοντρή καὶ πλακομύτα — δὲν μ' ἀφίνει νὰ κατέβω στὴν πλατεῖα, στὴ γιορτή..., ἔσβυσε καὶ τὴ σκιά τῆς ὀραίας Κυρίας μ' ἓνα σφουγγάρι βουτηγμένο στὸ φεγγάρι... Τί;!..

Ἡ κονκλίτσα εἶπε ἐκεῖ... Καὶ ἡ λάμπα εἶπε ἐκεῖ—πέρα σβιστή!..

Βλέπει καὶ τὴ μπαλσαμομένη γλαῦκα πλάι σὲ μιὰ παράξενη στάσι!..

— Μπᾶ!... Μπᾶ!...

Ὁ ἀέρας εἶχε ξεκαρφώσει πρὸ ὀλίγου τὸ ἓνα συρματένιο πόδι ἀπὸ τὴ στοργγυλὴ βᾶσι, καὶ τὸ σοφὸ πουλὶ ἔγειρε πρὸς τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο, σὰ μιὰ φερωντοκόρη λιγομένη μετὴ τὸ φεγγάρι.

— Μπᾶ! Μπᾶ! Ἡ γλαῦκα μου ἔγινε ρομαντικὴ;!... Μὴ χειρότερα!... κι' ἐστράφη πρὸς τὰ ράφια τῶ βιβλίων.

Ἡ ἀσημένια ἄγνα τὰ σκέπαζε κι' ἔκαμε τὰ ὄρια τοῦ γραφείου ἀπροσδιόριστα.

Ἐσηκώθη κι' ἐπείγε στὸ παράθυρο.

— Δὲ θὰ ρᾶμ' ἀπόψε;! λέει ἡ γοργά θυμωμένη ἀκόμα καὶ μετὴ τὸν βαρεσιτσιᾶς.

— Κίττα παραμύνη!... Τί ὀραῖο ποῦ εἶνε τὸ φεγγάρι!... Αὐριο, ἀπὸ τοῦτο τὸ παράθυρο, θὰ δοῦμε... καὶ τὸν ἥμιο...

Ἐσκίψε πάλι ἔξω.

Ὁ κήπος, ἀγρονουῶσε ἀκόμη. Εἶξε μετὴ τὸ ἀνοιξιὰτικο ἀεράκι, δοσοληφίεις! Ἐπερνε δροσιὰ κι' ἔδεινε μυρουδιές.

Ἡ πλατεῖα ἀκόμη ἦταν ἀστείρευτο φωτινὸ συντριβάνι καὶ στὰ τριγυρὰ χτήρια τὰ παρὰθυρα οἱ πόρτες κ' οἱ φωτινὲς ἐπιγραφὲς φαινότουσαν πάντα σὰ μαργαρίτες τοῦ φωτινοῦ ἀφροῦ καὶ μονάχα τὰ παραθυράκια τῶν ἀπόκεντρων συνοικιῶν, σβύναν ὁλοένα, λὲς καὶ τὸ κάθε καλὸ παλλημῦρι ποῦ νυχτοπερπατεῖ τ' ἀνοιξιὰτικα σαββατόβραδα, διαλέγει κ' ἀπὸ ἄνα μαργαρίτη γιὰ μπρελόκ τῆς ἀλυσίδας του.

Τὸ ἀνθρώπινο πλῆθος κυκλοφοροῦσε στὴν πλατεῖα καὶ στοὺς κεντρικοὺς δρόμους.

Μιὰ περιστροφικὴ φωτινὴ ρεκλάμα κινηματογράφου ἐμάζεψε τοὺς περισσότερους, κ' ἀπὸ μακρυνά, ἀκούονταν μιὰ γλυκεῖα μουσικὴ ποῦ τραβοῦσε τοὺς λοιποὺς μὲ τὸ μέρος της.

Τώρα τὸ φῶς τοῦ φρεγγαριοῦ, μουσκεμιμένο ἀπὸ μιὰν ἐλαφρὰ νοτιὰ στεγνότανη πλάνη ἀπὸ τὸ φῶς τῶν ἡλεκτρικῶν, κ' ἔδιναν τὴν ἐντύπωσι μιᾶς θαυμασίας θαλασσοποντισμένης πολιτείας, ποῦ ἐξακολουθοῦσε νὰ ζῆ καὶ νὰ μορτάζῃ κάτω ἀπὸ τὰ νερά!

Ὁ σοφὸς τόσο παρεσύρθη ἀπὸ τὴν ἐντύπωσι αὐτὴ ποῦ φαντάστη πῶς ἀπὸ τὴν πρῶμινα καραβιοῦ ἔβλεπε κάτω ἀπὸ τὴν καρίνα, μέσα στὰ καθαρὰ νερά τὴν παράξενη ζωὴ!

— Νὰ εἶμονα βουτηχτής! !... θὰ μποροῦσα νὰ κατέβω... Ποιὸς ξέρει κ' ἂν δὲν εἶνε σ' αὐτὴ τὴ πολιτεῖα, κοινὲς γνώσεις οἱ ἀπορίες μου!

Κ' ἔσκυβε ὁλοένα ἀπὸ τὸ παρὰθυρο.

Μιὰ εὐθυμὴ παρέα ἀπὸ ἄντρες καὶ γυναῖκες ἐπερνοῦσε ἀπὸ πολὺ κοντά— σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὸ παρὰθυρό του. — Μιλοῦσαν φωναχτά, ἀστειεύονταν, γελοῦσαν καὶ τραγουδοῦσαν.

Ὁ Σοφὸς ἤρθε σὲ συναίσθησι.

— Διασκεδάζει ὁ κόσμος...

— Τί;

— Διασκεδάζει, λέω, ἔξω ὁ κόσμος.

— Ναὶ ἀφέντη.

— Κ' ἐμεῖς !...!... Δὲ νομίζεις πῶς εἶμαστε κουτοὶ ποῦ καθόμαστε ἔδω μέσα;

Ἡ κερά Στυλιανὴ τὸν ἀνάβλεψε ἐκπληχτῆ.

— Δὲ βάνεις τὸ μποζά σου, λέω, νὰ πάμε... κάτω...; Κόττα ὁ κόσμος !... ἐκεῖ θὰ ἴδουμε... θὰ μᾶς τραβίξῃ ἢ μουσικὴ, ἢ θὰ μᾶς τυλίξῃ ἢ φωτινὴ ρεκλάμα; ...

— Τί ἔπαθε; ἀφέντη; !!

ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ ΠΟΥ ΕΚΛΑΨΕ ΣΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΑ

Εἶναι τὸ πεπρωμένο
ποῦ δίνει τὰ χαρτιά.
Ἐμεῖς μόνο παίζουμε.

Ὁ ἴδιος δὲν ἤξευρε διατὶ ἔκλαιεν. Ἦταν μιὰ παράξενη ἀποκάλυψις γι' αὐτόν. Δὲν εἶχε κλάψει ποτέ. Καὶ ὅμως δὲν τοῦ ἀπέλειπε ποτὲ ὁ πόνος, τὴ ζωὴ ἔτσι γλυκεῖα δὲν τὴν εἶχε πολὺ γνωρίσει.

Εἶχε ζήσει τὰ τριάντα χρόνια. Ἐ! θὰ ἠμποροῦσε νὰ πῆ κανεὶς πῶς ἦταν ὀλάκερα τριάντα φτωχά, μικρὰ χρόνια ἀνησυχίας, ἕνα χρῶμα σκέψεων καὶ ὄνειροπολημάτων. Νά, τέλος, μιὰ φορὰ ποῦ ἐνοιωθε τὴν πλημμύρα τῶν δακρῶν στὰ μάτια.

Καὶ ἔκλαιε πολὺ. Βέβαια δὲν ἦταν ἡ ἀφορμὴ τῆς στιγμῆς ποῦ τοῦ ἀπεκάλυπτεν αὐτὸ τὸ μυστικόν. Ἄλλες ἀφορμὲς, βαθυτέρες, πικρότερες ἀφορμὲς γιὰ δάκρυα εἶχε ζήσει χωρὶς νὰ κλάψῃ. Ὁ ἀδερφοῦλης μας βροισκόταν ἔμπρὸς σὲ νέο μυστήριον. Μὲ σταθερὴ ματιὰ ἐβεβαίωθη πῶς δὲν ἦταν παιὰ στὸ ἴδιο φῶς. Ἐνοιωσε πῶς δὲν ἔκλαιγε γιὰ τίποτε ἀπὸ ὅ,τι σάλευε ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ γύρω του. Ποιὰ φοβερὴ δυστυχία τὸν εἶχεν εὔρει! Ποιὸ καινούργιο βαρὺ χρέος τὸν ἔσυρε πρὸς ἄγνωστο σκοπόν... Ἐμάντευε παιὰ ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἦταν ἑαυτός του, ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἦταν καὶ γι' αὐτὸν κόσμος. Ἐτσι ἐμάντευε. Μέσα του συνέβαινε μιὰ νέα ἱστορία.

Καθὼς εἰς ἀνοιχτὸν κάμπον παίρνουν φωτιά μιὰ μὲ τὴν ἄλλη ἢ βραγιὰς ἀπροφύλακτῶν σπαρτῶν, ἔτσι μέσα του μυστικὴ πνοὴ ἐφούντωνε φωτιά στὴ φωτιά γύρω τριγύρω στὰ τριάντα χρόνια τῆς ζωῆς του καὶ ἦταν τὸ κλάμμα του ἢ φλόγα μιᾶς ἀνθρώπινης φωτιᾶς. Στὸ θρηῆνο του αἰσθανόταν τώρα νὰ παίρνῃ ἢ ὄρημ τὸ σκληρὴ, ἀκατανίκητη ῥώμη, φιλικὰ ἔσκυβε στὴ συντριβὴ του, ὁ ἴδιος νὰ γίνῃ ἔμπρηστῆς τοῦ ἑαυτοῦ του, ξεχώριζεν ἔτσι μιὰ θέλησι σ' αὐτό. Ἐκλαπεν τὴ νύχτα ἐκεῖνη τὴ θανάσιμη σιγὴ τῶσων χρόνων. Καὶ δὲν ἀποζήτησε παρηγορία. Τὶ θὰ ἦταν τοῦτο γιὰ τὸ ἀδερφοῦλη; Δὲν τὸ ἐσκέφθη. Κι' οὕτε κ' ἔθυμῆθη παιὰ γιατί ἔκλαιε, πῶς ἔκλαιε. Στὴν κάμαρά του δὲν ζοῦσε παιὰ τίποτε ποῦ νὰ τοῦ ἐπενθυμίσει τὰ προτινά. Τὸν εἶχαν ἀφήσει πρόσωπα καὶ ὄρες. Μιὰ νέα θέσι ἀντιμετώπιζε τώρα. Τὸ νέο μαρτύριον. Ὑστερα ἀπὸ τὴ ζωὴ τριάντα χρόνων εἶχε κλάψει ὁ φτωχὸς ἄνθρωπος — καὶ εἶχε κλάψει γιὰ ὅλα. Γιὰ ὅλα ποῦ εἶχε φαντασθῆ καλῆτερα. Γιὰ ὅλα ποῦ τοῦ εἶχαν ζητήσει κατὰ καιροῦς τὸν πειδὸ μικρὸ θησαυρὸ τῆς καρδιᾶς του: τὴν ἀγάπην του.

— Κι' ὅμως, ἐσκέφθη, ὄλ' αὐτὰ τὰ ἔπαιρνα μὲ τὴν ἐντύπωσι κάποιας δημιουργικότητος. Τὰ ἔπαιρνα μοντέλα — χωρὶς ἐγὼ νὰ εἶμαι ὁ δημιουργός. Ἦμουν ἕνας πλούσιος ποῦ εἶχεν ἀνάγκη μᾶς εἰδικῆς ὑπηρεσίας νὰ τοῦ θυμίσῃ τὰ πειδὸ ἱερά, ἀπαρτίβητα καθήκοντά του. Νά, ποιὰ ἦταν ἡ σωστὴ ἀλήθεια! Τώρα ἢ βροχὴ μὲ τὴν πλημμύρα της ξανοίγει ὁρῆματα ποῦ χύνονται εἰς ἔρημον... Τὸ πειδὸ μεγάλο κακὸ δὲν εἶναι ὁ πηγμὸς, εἶναι ποῦ μάταια ποτίζεται τόση

ἐρημιά. Ποιὸς θὰ σταθῆ, ποιὸς θὰ διαβῆ, ποιὸς δὲν θὰ σβύσῃ ;
Εἶναι σκληρὸ νὰ πρωτοκλαίῃ κανεὶς στὰ τριάντα του χρόνια.

✱

Ἦταν μιὰ φορὰ κάποιος φτωχὸς ἄνθρωπος μὲ ἐπερήφανη καρδιά.
Ὁ πειὸ τραφερός του στοχασμὸς ἦταν νὰ κάμῃ εὐτυχισμένη τὴ γυναῖκα του. Ἐτοῖ εἶχε πει στὸν ἑαυτὸ του. Ἦταν ἡ πειὸ ἀκριβὴ ὑπόσχεσις ποῦ εἶχε δώσει στὸν ἔρωτά του. Μὲ τὴν καλωσύνη του ἤθελε νὰ ξεγελάσῃ πολλὰς ἀδυναμίες. Κ' ἂν ὄχι ὁ ἴδιος, ὅμως ἡ γυναῖκα του, ἂ! τὴ εὐδαιμονία, νὰ χαρῆ τὴ λάμπρην καὶ τὸ φῶς τῆς ζωῆς: τὸ χάδι τοῦ βελούδου, τοῦ μεταξιοῦ, τὴ γοητεία τῆς σπάνιας πέτρας. Πῶς ἄλλως ἡ γυναῖκα θὰ λησμονοῦσε τὴ ματαιοδοξία ;

Πῶς λοιπόν, φτωχὲ ἄνθρωπε, δὲν ἠμπόρεσες ν' ἀποφύγῃς τὴ βαθεῖα λύπη τῆς γυναίκος ποῦ ἀγαποῦσες, τὸ βράδυ ποῦ τὴν εἶδες ἔμπρὸς στὸν καθρέφτη νὰ ταιριάζῃ ἐπάνω τῆς τὸ παλῆ ποικιμισαίκι μὲ τόση ὑπομονή, μὲ τόση πικρὴ σιωπή—τὴ λυπηρὸ ποῦ ἦταν, τὸ στενὸ γακαδάκι, μὲ τὴ στενὴ βελουδένια κορδέλα στερεωμένη μὲ μιὰ κοινὴ ἀσπρη καρφίτσα. Ἡ ζώνη εἶχε ξεσπρίση. Τί περασμένη μὴδα ... Τὸ καπέλλο τῆς γυναίκος ποῦ ἀγαποῦσες ἦταν τὸ μόνο ἐκείνη τῇ σαζὼν ποῦ ἐθύμιζε τὰ παλῆ μοντέλα. Ἦταν τὸ καπέλλο ποῦ εἶχε ὅταν πρωτοῦλε κοντὰ σου. Εἶχε γίνῃ ἀδύνατο νὰ τὸ ἀλλάξῃς, καλὲ ἄνθρωπε. Ἀλήθεια, ἡ γυναῖκα σου ἐχάρηκε τόσο λίγο. Πέρασε τὴ ζωὴ στὸ σπῆτι, μιὰ μικρὴ ὀμίλια μαζὶ σου, πικραμένη, εὐγενεζὴ, καρτερικὴ. Πιστὴ χωρὶς παράτονο.

Ἡ γυναῖκα τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου πέθανε. Ποιὸς ξέρεῖ ... Εἶχε τόσο λυπηθῆ. Εἶχε περισσότερὸ γελασθῆ γὰ τὰ πειὸ ἀσήμαντα πράγματα.

Καὶ τότε ἡ πόλις εἶδε τὴν παράξενη κηδεῖα.

Ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ φτωχοῦ ἀνθρώπου ξεκίνησε μεγαλόπρεπη σειρά ἀπὸ ἀμάξια, ὄλος ὁ κλήρος μπροστὰ μὲ τὰ καινούργια ἑξαπτέρονα. Ἀκολουθοῦσε ἡ πειὸ πλοῦσια, φαντακερὴ νεκροφόρος, τὴν ἔσυραν ἄλογα στὴ σειρά μακροντυμένα, ἄνθρωποι μὲ ἐπίσημο ἔνδυμα καὶ θλίψη εἶχαν πληρωθῆ νὰ ὀδηγοῦν τὴν πομπήν.

Πίσω ἀπὸ τὸ φέρετρο τῆς γυναίκας ποῦ εἶχε ἀγαπηθῆ, ἀκολουθοῦσε σκυφτός, φτωχός, ρακένδυτος, ὁ ἄνθρωπος ποῦ εἶχε μιὰ φορὰ ὑποσχεθῆ λαμπρὴ ζωὴ στὸν ἔρωτά του. Οὔτε κἀν πένθιμον ἔνδυμα, ὁ θλιμμένος. Καὶ γύρω του ἄλλοι φτωχοί, πειὸ φτωχοί ἀκόμη, ἐσύροντο οἱ γνώριμοι τῆς νεκρῆς, ποῦ ἐδιάβαινε τοὺς δρόμους, ποῦ δὲ χάρηκε, γὰ τὴ τελευταία φορὰ μὲ τέτοια ἀμείλικτη μεγαλοπρέπεια,—ἡ πεθαμένη ποῦ δὲν εἶχε ζήσει.

Μένει πάντα μιὰ στιγμὴ νὰ ἱκανοποιοῦμε τὶς ἐλπίδες μας, ν' ἀποδίδωμεν ὅλα ὅσα ἄθελα ἀρνηθήκαμε, νὰ ξεπληρώνομε τὸ χρέος τῶν καιμῶν μας.

Ὁ ἀδελφοφύλης μας τί εἶχε ἀρνηθῆ στὰ τριάντα του χρόνια, τί εἶχε πῆ στὶς ἐλπίδες του, ποῦ ἔτσι φαντακερὰ τότε σὲ τέτοιες ἀρχοντικὲς κηδεῖες: τίς ἀποχαρτοῦσε μὲ βασιλικούς θρήνηους ;

✱

Ἀκόμη ἀπὸ τὰ ταξείδια του δὲν ἀπόμειναν εἰκόνας μὲ ζωή.

Εἶχε γνωρίσει πόλεις καὶ ἀνθρώπους. Ποιὸς θὰ τὸλεγε ! Ἄνωφέλευτα. Περνοῦσε ἀπὸ τίς πόλεις τίς ὥρες ποῦ ἔπρεπε νὰ ζῆ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ πῆγαινε στοὺς ἀνθρώπους, τίς στιγμὲς ποῦ χωροστοῦσε νὰ βλέπῃ μόνο τίς ὥρες.

Κί ὅλα εἶχαν συμβῆ μίταια λέξ. Τώρα, χωρὶς ἀνασυνθετικὴ ἀναγνώρισι, ἔβλεπε πῶς πολλὰ πράγματα ἤρχοντο νὰ τοῦ ἀποκαλυφθοῦν ὡς θαύματα—ἀγκάλαι κ' ἦταν τὰ μικρὰ καθημερινὰ πράγματα ποῦ εἶχε ὁ ἴδιος ζήσει χωρὶς προσοχὴν, χωρὶς ἐπίγνωσι τοῦ μυστηριώδους ἴσκιου ποῦ ἀκολουθεῖ κάθε πράξι, κάθε μας διάβημα. Ἦταν φανερό πῶς τὰ ταξείδια του ἦταν μιὰ στασιμότης, ἡ παράξενη στασιμότης τῆς ναρκωμένης ἀπὸ τὴν ὄνειροπόλησι ψυχῆς. Δὲν εἶχε ἰδί τίποτε. Ὅπου ἔπρεπε νὰ περνᾷ πρῶτ, ἦταν βράδυ. Ὅπου μεσημέρι, ἐκεῖ ξημέρωνε. Ὅπου νύχτα, ἐκεῖ τὸ φῶς κατακόρυφα, σκληρὰ ἔπερτε κ' ἔκοβε γραμμὲς κ' ἔσπαζε τὸ χῶμα.

Ἦταν λυπηρότερο πῶς ὄλ' αὐτὰ εἶχαν περάσει, ποῦ θὰ πῆ, ἀπαράτηρητα.

Ποιὸς τὸ ξέρεῖ. Ὁ ἴδιος δὲν θὰ μπορούσε νὰ δώσει ἀπόκρισι σὲ τοῦτο. Ἦταν δυστυχισμένος. Τὴν περιπέτειά του τὴν παρακολουθοῦσε μιὰ τύψη μέσα του, ποῦ τῆς ἀντιστεκόταν σκληρὰ, πειὸ σκληρὸς ἀπὸ τὴν τύψη αὐτός, θὰ ἐπίστευε κανεὶς πῶς κάποιος χῶρισμα τῆς ἐπαρξείας του εἶχε πέσει σὲ ἀνασθησία ...

Τὸ μνημονικὸ του τὸν ἐπηρεοῦσε συχνὰ μὲ πολλὰ κακία. Τοῦ κεντοῦσε μυστικά, μὲ πόση ὀδύνη αὐτός τὸ ἐννοοῦσε, τὴν αἴσθησι τῶν ὅσων εἶχε χάσει. Τί σπαταγμός. Τὸ εἶχε χάσει ; Κάτι ἀκριβέστερον: τὸ εἶχε ὁ ἴδιος ἀφήσει. Δὲν τὸ εἶχε ὁ ἴδιος ἀντιληφθεῖ. Καθὼς τὴ ζοῦσε δὲν εἶχε ὑποπτευθῆ τὴν ὑπαρξὴ παρούσας στιγμῆς μὲ βαθέτερη οὐσία. Ἀποζητοῦσε τὸ τέλος καὶ φοβόταν τὴν ἐπιστροφὴ. Ἐπασχε κ' ὅταν ἤγογε κ' ὅταν καθυστεροῦσε ἡ πιστοποίησις.

Ἦταν καταραμένος ἀλήθεια. Ὁ ἐχθρός του δὲν τοῦ ἔδινε τὸ κτύπημα τοῦ θανάτου. Ἡ δὲν τοῦ εἴρισσε τὸ σημεῖο ποῦ τελείωνεν ἡ ζωὴ του. Τὸ κτύπημα ἦτο μόνον μιὰ τυραννία. Γιὰ νὰ ζῆ, νὰ ξαναζῆ, νὰ ξαναρχίξῃ.

— Δὲν θὰ ξαναγνωρίσω, εἶπε... Μὰ θὰ φυλάγω ἄγραπτα τὴν καινούργια εὐκαιρία. Τὴ φορὰ τούτη δὲν θὰ χαθῆ, θ' ἀρπάξω τὸ μυστικὸ, τὴν οὐσία τοῦ εἶνε τῆς στιγμῆς ποῦ θὰ ζήσω.

Διαρκῶς ἔβαινε μὲ ἀνοιχτὰ πανιά πρὸς μέγην. Μαῦροι, μικροὶ θεοὶ μαζὶ του. Οἱ θεοὶ μαζὶ μὲ τὸν πολεμιστὴ ποῦ δὲ νικοῦσε, τί κακό, — ποῦ δὲν θὰ ἔπερτε ποτέ. Σκληρὴ μοῖρα... Μέσα του οἱ θάνατοι ἐπαίριαν ζωή—Μιὰ παράξενη ζωὴ. Ἀπὸ τὴν ἦτα του ἀντιλοῦσε θυμὸς καὶ ἔβαινε πρὸς νέες συναντήσεις. Δὲν πίστευε πειὰ οὔτε στὴ σκληρότητά του. Ἐτσι κ' αὐτὴ τὸν τυραννοῦσε, σὴν μιὰ μοῖρα νέα στὴ μοῖρα του, ποῦ δὲν τὴν ἔστηνε αὐτός. Ἡ σκληρότης του ἦταν μιὰ ἐπανάληψις τῆς ἀδυναμίας του.

Κατὰ.

Παρήγορη κάποτε θέμησι ἦταν ἓνα φιλικὸ προῖνό. Ἐκεῖ στὸ γνώριμο χῶμα. Ποιὸς θυμάται καιροὺς καὶ τόπους...

Ἦταν ἓνας δρόμος γροτός, ἀπὸ τ' ἀμπέλια εἰσπρίζε φιδωτὰ πρὸς στὴ θάλασσα. Ἐλῆς ἤρεμοῦσαν πολὺ πειὸ μέσα. Βατόμορα καὶ γλυκοῖζες

ἐκρούβαν τὸ νερὸ γλυκόπιουτου ρυακιοῦ. Ἅγια ψυχὴ εἶχε χαράξει μονοπάτι στὸ λόφο. Ἀπὸ τὸν γυρτὸ δρόμο ἓνα πρωῖνὸ εἶδε τὸ ἐφρηβο φίλο τῆς πρώτης του καλωσύνης. Ἀνέδωκε τὸ χέρι σὲ «Χαῖρε», τὸ μάτι ἔλαμψε. Τὰ χεῖλη ψιθύρισαν θεομὲς λέξεις. Δὲν ἤθελε ν' ἀνέβῃ στὸ λόφο. Ἀποχαιρέτησε καὶ ξαναπήρε τὸ δρόμο. Ἦταν δροσερὸ πρωῖ.
Οἱ στάλες δὲν εἶχαν πέσει ἀπὸ τοὺς καρπούς.

Σὲ λίγο περνοῦσε ἀπὸ τὰ τελευταῖα χόματα ποῦ εἶχαν γνωρισθῆ βαθειὰ μὲ τὰ χέρια τῶν παιδὶ παλιῶν δικῶν του.

Δὲν τοῦκαμε λύπη ποῦ ὁ πατέρας του δείχνοντας τὰ χαμένα, ἔκλαιε μὰ φορὰ ἀνόητα.

✱

Ρυθμὸν δὲν εἶχε. Ὅπου βρέθηκε, τυχαῖα. Κι' ὅπου στάθηκε, προσορινὰ, ἀθελα, ἢ σύμπτωσης ἦταν τὸ πλοῖο του.

Πάθη καὶ στοχασμοὶ ἔμεναν τίς περισσότερες, τίς παιδὶ καλές, τίς ἀκριβότερες στιγμὲς ξένα στὴν πράξη τῆς ζωῆς του. Τὸ βαθύ νόημα τοῦ ξέφευγε. Ὅταν ἐκρούε τὴ θύρα του ἢ ζωὴ εἶχε παιὰ πράξη. Ἡ πράξις εἶχε συντελεσθῆ. Ὁ καιμὸς σβυσμένος περιμένε τώρα τὴν καινούργια εὐκαιρία.

Ὅμοια περνοῦν τὰ κοινὰ τῶν ἀνθρώπων.

Νὰ τὰ συγκρατήσῃ, νὰ δεθῆ μαζί τους, ἦταν ἀνήμερος. Παιδὶ πολὺ νὰ τ' ἀφήσῃ. Ὡ! νὰ τ' ἀφήσῃ... Τοῦτο θὰ ἦταν μὰ ἀρχὴ πίστεως. Ὁ λυτρωμὸς τοῦ χαμογελοῦσε.

Στίς στιγμὲς αὐτῆς τῆς ἀγωνίας, ποῦ μελετοῦσε νὰ τ' ἀφήσῃ, ὄλ' αὐτὰ ποῦ θαροῦσε κανεὶς πῶς ἦταν ξένα, ὁ θησαυρὸς κάποιου ἄλλου, ποῦ ποτὲ δὲν ἐγνώσθη ἢ φανγὴ του, ὄλ' αὐτὰ ποῦ δὲν τὰ ταίριαζε μέσα του, ποῦ δὲν ἤρχοντο συνειδητὰ ἀπὸ μέσα του, ὄλ' αὐτὰ ποῦ τοῦ ἐφαίνοντο τώρα ἔτσι σπουδαῖα, πολυπόθητα, λαμπρὰ καὶ θαυμαστά, ἔλεγε νὰ τ' ἀφήσῃ. Ἀλλὰ στίς στιγμὲς αὐτῆς τῆς ἀγωνίας ἔσκαζε τὸ κλωνίρι κι' ἐβγαίνε ἀνόητος. Κι' ἔπαινε φῶς, καὶ ζοῦσε ὁ κόσμος ὅλο τὸ πρωῖ καὶ δὲν ἐρχόταν σκότος. Κι' ἦταν ὅλα ἤχος καὶ χροῖμα, ἀντιφάσμα φυχῆς, ποῦ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς μύγανε τὸ μάτι μὲ δ-νειρο. Μὲ πολυῆχητον ὄνειρο. Μὴ φωνή. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἔλεγε:

— Ποῦ τ' ἀφήνεις; Ὅλα εἶσαι σὺ. Ἀπὸ τὸ παιδὶ μικρὸ, δέξ, ἀρχίζεις. Ποῦ πᾶς; Στὸ πλάγι σου εἶναι ἓνας ἄνθρωπος ποῦ εἶνε ὁ κόσμος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος. Δὲς τὸν ἄνθρωπον. Ἄφηνε τὸ βλέμμα σου ἀπὸ τὰ ἐνδόμυγά σου. Μὴ φεύγεις ποῖν δεῖς. Μπορεῖς νὰ ἰδῆς. Ὅλα ἔχουν καὶ ἀπὸ σένα καὶ εἶσαι γι' αὐτὰ. Ζῆσε μαζί τους.

Ἔτσι κατέβαινε στὴ θάλασσα. Φορτωμένος, πολυμέριμος. Ἀμύλητος. Αἰσθανόμενος πῶς μαζί του ταξίδευαν κι' ἄλλοι. Θυμώταν πῶς εἶχε φαντασθῆ παρόμοια. Ἀρχίζε πάλι. Μαζὶ του ὅλα ἔκαμαν νέαν ἀρχήν. Ἡ νέα δοκιμασία, πάντα μικρότερη, ἴσως τοῦ φανέρωσε τέλος τὸν λόγον ποῦ ἀποζητοῦσε.

✱

Ἐνα πρωῖ ξύπνησε φαιδρός. Ζητώσε νὰ παῖξῃ. Καὶ πῆγε στοὺς πτωχοὺς. Ἐκαμε μεγάλῃ συνάθροισι πτωχῶν κι' ἔφερε τοὺς ἀθλίους ὅλους στὸ ὑπαυθρον. Καὶ τοὺς εἶπε:

— Ἐδῶ θὰ περάσετε τὴ ζωὴ σας. Στὸν ἥλιο. Στὴ βροχὴ. Στὴν

ἀντάρα καὶ στὴ μακαριότητα. Ὅλα φανερὰ καὶ ξάστερα. Τὰ ράκη μας ὅλα θὰ τ' ἀπλώσουμε στὸ φῶς. Ὡς ποῦ νὰ μείνωμεν γυμνοί. Καὶ μὲ τὴ θυσία τοῦτη θὰ εὐρωμεν τὴν λύσιν. Ἡ θεραπεία μας ἀρχίζει μὲ τὴν γυμνοτήτά μας. Ἐλάτε— ἔξω ἀπὸ τὶς κορυπτες. Μὴ νέα πολιτεία στυλάνεται. Λίγη ὁμορφιὰ ὅποιος ἔχει θὰ γίνῃ ὁ ἀναγεννητῆς τοῦ ἑαυτοῦ του. Δὲν μᾶς μένει παιὰ δρόμος ἄλλος. Κάθε πτωχὸς γυμνὸς στὸν ἀέρα. Νὰ πῶς ἢ φύσι θὰ μᾶς ἐννοοῦσε. Κι' ἔτσι θὰ βρῆ-σκαμε καινούργιο αἶσθημα μέσα μας. Δὲν εἶναι παιδὶ ἄσχημο νὰ ζοῦν οἱ φτωχοὶ στὰ σκότη καὶ νὰ διατηροῦν τὰ ράκη τους,

Θαροεῖς καὶ πίστευε. Ἔτσι προσπαθῆσε νὰ γίνῃ ἰδρυτῆς κάποιου μικροῦ κόσμου μ' ἓνα παιγνίδι.

Οἱ πτωχοὶ δὲν τὸν ἄκουσαν— διότι τὸν ἐνόησαν. Καὶ τὸν ἀφῆκαν στὸν κάμπο, γιὰ νὰ κατέβουν στὴν ἀκρομαλιά.

Ἡ θάλασσα τὴ μέρα ἐκεῖνῃ δὲν ἔφερε ἀπὸ τὰ μάκρη τῆς τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ σῶμα ἐνὸς πεθαμένου. Κῆμα στὸ κῆμα, μὲ ἀσφάλεια ὁ πεθαμένος ἔφθασε στὴ γῆ. Οἱ πτωχοὶ ἐόρτασαν αὐτὸ τὸ πρωῖ μὲ τὴν τύχην, ποῦ ἔδινε τέτοιο παραῖξο τέλος στὴ συνάθροισί τους.

Τὸ παιγνίδι τοῦ ἀδερφοῦ μᾶς εἶχε πάθῃ μὰ λυπημένη ἐντύ-πωσι. Μὰ μέσα στὴ λύπη του εἴδισε μὰ γερῆ προσοδοποίησι.

✱

Ὅταν μὰ φορὰ ἦταν μὲ γυναῖκα τῆς εἶπε:

— Μὴ δουλεύεις σὲ μένα. Δούλευε στὸν ἑαυτό σου. Πρόσφερε στὸν ἑαυτό σου, ἐπιχερσίας Κυρίου καὶ ὄχι Λούλου. Νὰ ὑπακούης. Δη-λαδῆ νὰ ἐνοῆς διὰ νὰ ἦσαι ἄνθρωπος κύριος εἰς τὸν ἑαυτόν σου. Νὰ ὑπακούης ὄχι διὰ νὰ ἦσαι σκλάβος ἄλλου μὰ κύριος ἑαυτοῦ. Νὰ ὑπακούης εἰς τὸν λόγον ποῦ εἶσαι σὺ ἢ ἴδια.

Ἡ γυναῖκα ἦταν λυπημένη ἀπὸ τὰ λόγια του.

— Μὴ μοῦ τὰ λές, γιὰ νὰ ἦμα ἐντυχιμένη μαζί σου. Ἔτσι τὸ εἶχα φαντασθῆ. Μὴ μοῦ λές πῶς ἦταν δυστυχία ποῦ ἐγνώρισα σένα. Σὲ ποῖν τὰ λές; Σὲ ποῖν ἔτσι μιλεῖς; Ἄφησέ με νὰ σ' ἀγαπῶ. Εἶμα ἡ γυναῖκα σου.

— Δὲν ἠμπορεῖς ν' ἀγαπᾶς παρὰ ὅ,τι γνωρίζεις, ὅ,τι ἐννοεῖς. Μὴ λές πῶς ἀγαπᾶς ὅ,τι δὲν νοιώθεις φτωχοῦλα μου. Μὴ τὸ ψέμμα...

— Εἶμα ἡ γυναῖκα σου... Μὴ μοῦ τὰ λές...

Ἀζόμῃ τότε δὲν εἶχε προσδοθῆ ὁ ἀδερφοῦ μᾶς ἀπὸ τὴ γυναῖκα. Αὐτὸ συνέβῃ μοιλαταῖα μὰ φορὰ στὴ φυλακὴ. Κανεὶς δὲν ἤξευρε ποῖος ἦταν ὁ ἡμερὸς φυλακισμένος ποῦ ἀντίκρουε τὴ γαλανὴ ρῆμα τῆς λίμνης πέρα ἀπὸ τὴ φυλακὴ. Ὅλοι ἔλεγαν:

— Εἶνε ὁ ἀθῶος. Ἡ ἀδικία θὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ κι' αὐτὴ σόντομα.

Μὰ ποῖος εἶν' ἀθῶος παιδὶ; Ἡ γυναῖκα ἤξευρε τοῦτο καλλίτερα ἀπ' ὅ,τι τῶκουβε. Καὶ μὰ μέρα ἐσύθη ὡς τὴ φυλακὴ. Καὶ τοῦ εἶπε:

— Σ' ἀγαπῶ πάντα. Εἶσαι ὁ δικός μου. Μὴ τὸ ξεχνᾶς. Κι' ἂν πονῆς, πονεῖς γιὰ μέ. Ἐγὼ σοῦ φέρνω τὰ λουλούδια. Εἶνε τὰ λουλούδια μας. Κρούψε με στὸν ἡρωϊσμό σου.

Ἔτσι ὅλοι ἐπίστεψαν παιὰ πῶς δὲν ἦταν ἀθῶος. Γιατὶ ποῖος δὲν ἤξευρε πῶς ἡ γυναῖκα ἦταν μὰ κακὴ μοῖρα, ἢ ἴδια μοῖρα ποῦ τὸν ἐδίωκε; Ἦταν ἓνα κῆμα φερμένο ἀπὸ τὴ γυναῖκα. Τὸ κακὸ

τοῦτο πῆρε στήν εὐθύνη του ὁ ἀδερφοῦλης. Καί μέσα στήν ἀθωότητά του, προδωμένος ἀπό κείνη ποῦ ἔπραξε τὸ κακόν, ἔπαυσε νὰ εἶνε ὁ ἀθῶος.

Ἔτσι ἔμεινε φυλακισμένος.

Πολὺν ἀπὸ τότε καιρὸν ἤκουαν θρήνον ὀλόγυρα στὴ φυλακὴ ἀπὸ ἕναν ἴσκιο :

— Ἐγὼ, ἐγὼ τὸν προδῶκα. Ἐγὼ μὲ τὰ λουλούδια μου. Εἶμαι ἡ γυναῖκα του. Γιὰ μένα ὑποφέρει. Ἄν δὲν μὲ βλεπαν, καιεὶς δὲν θὰ πίστευε πῶς αὐτὸς ἤξερε τὸ δικό μου κρίμα.

Ὅμως ἐκεῖνος ἦταν βυθισμένος εἰς τὸ κενὸν τῆς φυλακῆς του χωρὶς νὰ ἤμπορῇ νὰ δώσῃ ἐξήγησιν καμμίαν εἰς τίποτε, χωρὶς νὰ ἐρημεύῃ τὸ γ. ι. α. τ. ι. τοῦ μαστυρίου του.

Τὸ κενὸν τὸν ἐτύφλωνε ἀκόμη μιὰ φορὰ καὶ δὲν ἤξευρε ἂν ὅλα αὐτὰ ἦσαν μικρὰ καὶ ἀνόητα ἢ ἂν ἦταν πράγματα μὲ νόημα καὶ εἶχαν σκοπὸν ...

—*

Μετὰ καιρὸν εἶπε :

— Ἐγὼ ἤμουν φυλακισμένος. Θέλω νὰ ἰδῶ τί ἦταν, τί ἐσήμαινε αὐτό. Αὐτὸ θὰ τὸ ἰδῶ στοὺς ἄλλους φυλακισμένους, στοὺς συντρόφους ποῦ ἀφήκα, ὅταν μὲ ξαναδώσαν καὶ πάλι στήν πόλι.

Καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἄκρην, ποῦ μιὰ φορὰ περνοῦσε μόνος, ἔφθασε ξένος, ἀφιλος.

Οἱ παλῆοι σύντροφοι ἦσαν ἀκόμη ἐκεῖ. Ἀπὸ μαζοῦν τὸ ἐμάντευσεν. Καὶ ἦταν σὲ βαθειὰ συγκίνησι. Ἦθελε νὰ μιλήσῃ, νὰ ἐρωτήσῃ, νὰ ἐννοήσῃ. Καὶ πέρασε μπρὸς ἀπὸ τὴν αὐλὴ τῶν φυλακισμένων, χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ, χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ, χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ. Ἀκόμη μιὰ φορὰ δὲν εἶδε τίποτε. Τὸν εἶχε συνεπάρῃ ἡ πέχνη.

Ἐπροχώρησε ἕως ἕνα σημεῖο. Καὶ γύρισε. Ἄνιδεος, ἀνύποπτος, ψυχρὸς, λησμονημένος, βιαστικὸς καὶ ἀλλόκοτος.

Μάταια οἱ σύντροφοι τὸν κύτταζαν, μάταια ἀναζητοῦσαν ἕνα χέρι ποῦ νὰ διέγραφε στὸν ἀέρα τὸ «χαῖρε» του. Τὸ βλέμμα των ἔμεινε λυπημένο καὶ ἀνικανοποίητο.

Ἦταν μολαταῦτα μιὰ κρίσιμη στιγμή. Ὅλα ἦσαν πίσω ἀπὸ τὸ μικρὸ χαρμόσυνο νέφος ἔτοιμα ν' ἀπλώσουν εὐτυχισμένα νησιὰ τοῦ ἀπείρου. Κι' ἔμειναν ἐκεῖ. Τὸ νέφος ἔγινεν Ἄδης. Κι' ὅλα ἐπνίγησαν. Ποῖος ξέρει ...

Οἱ παλῆοι σύντροφοι πέρασαν κι' ἄλλα πικρὰ δειλινά. Κι' ἄλλοι χαιρετισμοὶ πέρασαν ἀρνητικοί. Κι' ἄλλα χέρια, κι' ἄλλα μάτια ἔκοψαν τὸ φῶς. Πάντα ἦταν μιὰ βαθειὰ λύπη.

Ἦταν μιὰ καινούργια ἀγωνία τὸ δειλινὸ κέινο γιὰ τὸν ἀδερφοῦλη. Δὲν εἶχε ἰδῆ τίποτε. Ἡ καρδιά του ἀκόμη μιὰ φορὰ εἶχε κλείσει. Ἐννοιοῦθεν ἀκόμη τὴν ἔρημο, ποῦ στὰ πλάτη τῆς μάταια, ἀνεξήγητος ἀπὸ τὸν Νεμρώδ, διέβαιναν ὁ πόνος.

—*—

Ἦλπισεν εἰς τὸν πόλεμον.

Τότε γιὰ πρώτη φορὰ προησθάνθη ὅτι ἡ σπίνια ὄρα ἤρχετο. Ὅτι θὰ ἐκλαίεν.

Εἶχε φθάσει στὸ ἔσχατον ὄριον τῆς ἀναζητήσεως. Εἰς τὴν χονδροειδῆ κομωδιὰν ἤρχισε νὰ εὐρίσκη πειά.

Καὶ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸν πόλεμον τῆς χώρας του σοφώτερος. Ἡ ἀναζητήσις του εἶχε παύσει. Ἀνεγνώριζε ὀριστικὰ στήν ἐπιστροφή του πῶς τοῦ εἶχαν διαφύγει ὅλα. Ὅτι δὲν ἐνθυμεῖτο κἂν τίποτε. Μάταιο ἦταν καὶ νὰ θυμηθῇ τόρα πειά. Εἶχε περάσει ἡ στιγμή ποῦ ἔνθυμους βοηθεῖ τὴν βαδύτερη ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς. Ἀσθανόταν πῶς δὲν εἶχε ζήσει ὅσον ἔπρεπε. Ὅταν ἔπρεπε. Ἡ πικρὴ του σοφία δὲν ἦταν παρὰ ἡ ἀποκάλυψις τοῦ μηδὲν ποῦ τύλιγε τὰ τριάντα χρόνια.

Καὶ προησθάνθη ἔτσι τὸν ἐρχομὸ τοῦ θρήνου του.

Ἦξευρε ποῦ ἐπέστρεφε. Ποῖος ἐπέστρεφε.

Ἦταν ὁ ἴδιος τὸ σῶμα τοῦ πνιγμένου ποῦ ἀπὸ μακρὰν κάποτε ἔφευρεν ἡ θάλασσα κυματιστὰ στήν ἀκρογιαλιά. Καὶ εἶπε :

— Οἱ πτωχοὶ ἄς συρθοῦν τόρα στὶς κούπτες τῶν μὲ τὰ ράκη των καὶ τὸν οἶκτον τους. Ἄς ἀφήσουν ἔρημα τ' ἀφροστεφάνωτα, ἐράσματα σύνορα τῶν δύο στοιχείων κι' ἄς ἀφήσουν στὴ σεβάσμα μοναξιά τὸν πνιγμένον, ἀνάμεσα στὰ φύκια καὶ στὰ κοχύλια. Ἀσκοπι δὲν ἐπέστρεφε στήν παλιὰ γῆ.

Αὐτὸς ὁ πνιγμένος ἀναθυμούμενος τὸ παραμῦθι του θὰ κλάιη. Καὶ πρέπει στὴ μυσταγωγία του τούτη, νὰ εἶναι ἱερὸς καὶ μόνος.

—*

Ἀφοῦ ἐκλαπεν ὁ ἀδερφοῦλης μας ἐσκέφθη :

— Κάτι ὑπῆρχε σ' ὅλα ποῦ ἐπέρασα, ποῦ ἤμουν ὁ ἴδιος ἐγὼ αὐτοαπατήρητος. Νὰ σταθῶ δὲν μπορῶ. Νὰ προχωρήσω οὔτε. Καὶ δὲν εἶναι πλέον ὀδυνηρὸ νὰ προχωροῦν οἱ τυφλοὶ. Θὰ ξαναγυρίσω. Τὰ τριάντα χρόνια θὰ τὰ ξαναπεράσω. Θ' ἀρχίσω πάλι. Καὶ θὰ κάμω ἔτσι μιὰ ἀρχή, χωρὶς τέλος. Ὅλοι ὅσοι ἐπῆραν τὸν κόσμον σὰν μιὰ φανταστικὴ Βενετιά καὶ γάθησαν ἀναζητῶντας τὴν σὲ ὄρες ποῦ δὲν ζεῖ, στήν ἐπάνοδο μου θ' ἀναγνωρίσουν καλὴν διάθεσιν καὶ ἀρχὴν ἐπανορθώσεως.

Θὰ ζήσω ὅτι ἐπέρασα. Θὰ ξαναπεράσω ὅτι δὲν εἶδα. Θὰ ξαναχαιρετήσω ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο τὸν ἔρηβο φίλο τῆς πρώτης μου καλωσύνης... Θὰ ξαναζήσω τὸν πατέρα μου, θὰ ξαναγυρίσω στὸ σπίτι καὶ θὰ γνωρίσω τόρα ὅτι ἦταν μιὰ φορὰ ἐλπίδα καὶ γνωριμία.

Καὶ ἴσως τότε τὰ ξαναποῦμε.

Εἶναι ὁ γυρισμὸς ὅτι ἀπόμεινε σ' ἕνα καταραμένο, ποῦ ὅταν ἦταν τριάντα χρόνια εἶδε πῶς δὲν εἶχε ζήσει τίποτε καὶ ἐκλαπεν ἄπελα γι' αὐτό!...*

—*—

Ἔτσι ἐστράφη στὰ περασμένα του ὁ ἀδερφοῦλης γιὰ μιὰ καινούργια πρωτοφανέρωτη ζωὴ, καὶ καιεὶς δὲν ἤξευρε νὰ πῇ ἂν ἦταν τοῦτο μιὰ πραγματικότητα μέσα του ἢ μόνον μιὰ νέα φαντασία—ἕνα καινούργιο ταξίδι στήν παλιὰ του φανταστικὴ πολιτεία τῶν καναλιῶν.

ΠΡΩΤΗ ΝΥΧΤΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

"Όλη ή αὐλή τοῦ σαραγιοῦ σκεπαζόνταν μὲ καραβόπανο πλουμιστὸ σὲ τρόπο ὥστε νὰ μοιάζει μὲ ἀπέραντη σκηνή. Γύρω στοὺς τοίχους εἶχαν θέσει ντιβάνια ντυμένα μὲ βαρύντιμα περσικὰ κελίμια ἐνῶ εἰς τὸ μέσον ἀτλαξένιες πολυθρόνες μὲ χρυσοποικιλο ξύλο φανέρωναν τὴν ἀρχοντιά τοῦ νοικοκύρη.

Στὴ γωνιά τῆς αὐλῆς πάνω σὲ πρόχειρα τζάκια, μεγάλη μπρίκια σιγόβραζαν τῆς Μόκας τὸ δραστικὸ πιοτό. Παρέκει μέσα σὲ πλατεῖς λεπτοδουλεμένους δίσκους ἀπὸ καθαρὸ ἀσημι δεκάδες χρυσόχειλα φλυτζάνια καὶ κανάτια μὲ δροσερὸ νερὸ τοῦ Νεῖλου περιμέναν τοὺς χωριανούς.

Εἶχαν ἀνάψει πλέον τὰ φανάρια καὶ ἂν δὲν ἔλλειπαν οἱ κρυστάλλινοι πολυέλαιοι καὶ οἱ πολύχρωμες γυάλινες σφαῖρες ποῦ κρεμοῦν ἀνάμεσά τους γιὰ στόλισμα, θὰ νόμιζε κανεὶς πῶς σὲ λίγο θὰ γιορτάζανε γάμο.

Μὰ ὄχι. Δὲν ἦταν ἐτοιμασία χαρῶς, μ' ἀποχαιρέτημα νεκροῦ. Ἦταν ἡ πρώτη βραδυνὰ τοῦ πένθους ὅπου γιὰ τοὺς πιστοὺς λέγεται καὶ Νύχτα τῆς Μοναξιάς. Ἡ μοναδικὴ νύχτα ὅπου ἡ ψυχὴ τοῦ Χάμετ Μπέη θάμεινε κοντὰ στὸ σῶμα του πρὶν πετάξει γιὰ τὴν αἰθέρα κατοικία της. Ὁ Χάμετ Μπέης εἶχε πρὶν λίγες ὥρες ὀδηγηθεῖ στὸ κοιμητήρι. Ὁ Χάμετ Μπέης ὁ πρῶτος ἀρχοντας μέσα στὰ ἔξηντα χωριά, ὁ ζηλευτὸς ἀπὸ κάθε συντοπιτῆ.

Λίγο μετὰ τὸ σουρούπωμα οἱ χωριανοὶ ἀρχισαν νὰ ἔρχονται χαιρετίζοντας σιωπηλὰ μὲ χειραφίια τὸ μπεόπουλο, νέο εἴκοσι πέντε χρόνων καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς, ὅλους μὲ λάσπη στὰ μάγουλα, σημάδι μεγάλης λύτης καὶ ἀγάπης γιὰ τὸ μακαρίτη. Μόλις ἐκαθόντουσαν σιγάβιο ἐσέρβιραν τὸ ἄδοιο καὶ θερμὸ πιοτό μέσα στὰ φλυτζάνια ἐνῶ ὁ ἔκκουσμένος ψάλτης Σὲχ Ἀγγαμὴ φερμένος ἐπίτηδες ἀπὸ τὸ Κάιρο μαζὺ μὲ τοὺς δύο βοηθοὺς του ἐψάλλαν μελωδικὰ μὲ διακοπὲς τὸ Κεφάλαιο τῆς Βασιλείας ἀπὸ τὸ ἱερὸ βιβλίο τοῦ Κοράν. Ὅταν ἔπαιαν αὐτὸς ἀρχίζαν μέσα στοὺς ὀντάδες τοῦ σαραγιοῦ τὰ μοιρολόγια ἀπὸ τὶς μαζευμένες ἐκεῖ γυναῖκες, μοιρολόγια τυπικὰ ποῦ λέγονται σὲ κάθε θάνατο ἀπὸ τὲς ἴδιες πάντα γυναῖκες, μὲ τὴν ἴδια πάντα θέρημ ποῦ τὴν φουντώνει μόνον ἡ σκέψη μεγαλῆτερης ἀνταμοιβῆς.

Καθισμένοι κοντὰ κοντὰ ὁ διαβασμένος Σὲχ Λοῦτφι μὲ τὸν Καδῆ τοῦ χωριοῦ ἀκούγαν καὶ αὐτοὶ μὲ θρησκευτικὴ προσήλωση τὸν καλλίφωνο ψάλτη, ἀναστενάζοντας στὸ τέλος κάθε στροφῆς καὶ προσφέροντας σύνωρα τὸ Ἄλλάχ-Ἄλλάχ. Καὶ πρόσεχαν ἀρκετὴ ὥρα βυθισμένοι σὲ ἔκσταση ὅταν ὁ Καδῆς ἔκοψε τὴ σιωπὴ λέγοντας στὸ διπλανό του.

— Κῦττα Σὲχ Λοῦτφι, κῦττα γύρω σου καὶ ἂν μπορεῖς μὴ γελᾶσεις μέσα σου! Κῦττα φίλους καὶ ὄχτροὺς τοῦ μακαρίτη μαζεμένους ἐδῶ μέσα, ὅλους σιωπηλοὺς, ὅλους θλιμμένους, ὅλους σὰν

ἀδελφοὺς. Νὰ μὲ συχωρέσει ὁ Προφήτης μὰ μοῦ φαίνεται καὶ ὁ Χάροντας γιὰ τοὺς ζωντανούς χρησιμεῖ γιὰ τέρψη. Ἐνα θέαμα ποῦ μόνον στοὺς ὀλίγους περνᾷ γιὰ τραγικὸ, μὰ στοὺς πολλοὺς ἔχει πάντα κωμικὴ τὴν ὄψη.

— Καλὰ τὰ λὲς ἀδελφέ Καδῆ, καλὰ τὰ κρίνεις. Νά, μὴ καὶ αὐτὸς ὁ μακαρίτης μὲ τ' ἀφάνταστα ἀγαθὰ δὲ λέγουν πῶς δὲν εὐτυχοῦσε παρὰ σὰν ἔβλεπε νὰ παραδέχνη τοῦ θανάτου κάθε ἀδύνατο καὶ ὑποταχτικὸ τοῦ πλάσμα; Μὴ τὸ μόνον γοῦρισμά του δὲν ἦταν ἡ σκληρότητα καὶ ἡ χαρὰ του ὁ θρίαμβός της;

— Σῶπα καῦμενε Σὲχ Λοῦτφι μὴ μᾶς ἀκούσουν πῶς κωλολογοῦμε μέσα στὸ σπίτι του. Σῶπα γιὰτὶ στοὺς μικροὺς ἡ σιωπὴ μοιάζει τὸ χασίσι ποῦ μᾶς φέρνει ὄνειρα ἀπατηλά, ὄνειρα ὅμως, ὄνειρα αἰώνια.

Παρέκει ὁ βαφέας Μαχμούτ μὲ τὸν ἀχτάρη Ἀμπτέλ Νοῦρ σιγομιλοῦσαν καὶ αὐτοί.

— Κληρονόμος καὶ μόνος κύριος τὸ μπεόπουλο, ἔλεγε ὁ βαφέας, σίγουρα θὰ παραιτήσῃ τὸ χωριὸ γιὰ νὰ ζήσει κάτω στὸ Κάιρο. Λένε πῶς ἐκεῖ κάτω ἀκάλυπτες λευκὲς γυναῖκες ἀπίστων ξελογιάζουν ὅλα τὰ μπεόπουλά μας μὲ δικὰ τους ξόρκια, μὲ δικὰ τους γητέματα ὀρχοντίζε τα στὴν ἀκολασία.

— Καῦμενε Μαχμούτ, ἀπάντησεν ὁ ἄλλος, ὅλα εἶνε πιστευτά. Γιὰ θυμήσου τὴ σημερινὴ τρελλὴ ποῦ ἔρχονταν πίσω ἀπὸ τὴν κηδεῖα ξεφωνίζοντας μὲ τὴ στριγγιὰ φωνὴ της «δὲν τὸν θέλω τὸν Μπέη, δὲν τὸν θέλω κοντὰ μου, πᾶστε τον πᾶστε τον μακρὸν στὶς ἀφορεσμένες πόρνες τῶν ἀπίστων. Μὴ στὴν ἔκφρασή της δὲ ζωγραφίζονταν ὁ πόνος καὶ στὴ φωνὴ της τὸ μῖσος γιὰ τὸν ἀποστάτη, γιὰ τὸν ἐπίορκο;

— Ἀλήθεια, ἀδελφέ μου Ἀμπτέλ Νοῦρ μοῦ φέρνει οἶγος ἡ ἀνάμνηση αὐτῆ τῆς τρελλῆς. Σοῦ εἶνε γνωστὸ πῶς ἐπατάθηκε γυναῖκα τοῦ Μπέη ποῦ τὴν συγάθηκε τὴν πρώτη βδομάδα τοῦ γάμου γιὰτὶ λένε τὸν εἶχε γητέψει μιὰ πεντάμορφη χριστιανὴ ποῦ τὴν ἀντάμωσεν ἀνεπάντευχα μιὰ μέρα κάτω στὴν πρωτεύουσα. Ἀπὸ τότε εἴκοσι πέντε καὶ παραπάνω χρόνια τὰ μυαλὰ τῆς Σέχας δὲν ἦλθαν στὰ καλά τους καὶ ἔκανε τόσες καὶ τόσες τρέλλες ἀπὸ τὸ κακό της.

— Καῦμενε Μαχμούτ ἴσως νὰ καμῶνεται τὴν τρελλὴ γιὰ τὸ ἀτιμώρητο. Ἐχει προκαλέσει πολλὲς σκηνὲς τοῦ μακαρίτη. Ἡ ἀντάμωσή τους τὸν ἐτρόμαξε γιὰτὶ πάντα τὸν ἐφοβέριζε μ' ἀνταπόδοση τοῦ κακοῦ. Περίεργη γυναῖκα! Ὡς τόσο ἀκουσα πῶς μέχρι σήμερα κοιμοῦνταν πέρα στὸ οἰκογενειακὸ μνημεῖο ποῦ ἔκτισεν ὁ Μπέης τώρα καὶ πέντε χρόνια καὶ πῶς τὴ νύχτα πολλὲς φορὲς ἀκοῦνε παραξένες τρομακτικὲς φωνὲς οἱ διαβάτες λὲς καὶ μιλάει τοὺς πεθαμένους.

— Φτάνει ἀδελφέ μου Ἀμπτέλ Νοῦρ καὶ τὰ λόγια σου μὲ τρομάζουν. Μοῦ φέρουν ἀγρυπνία καὶ ὄραματα.

Ἀντίκου ἕνας μεταπράτης γεννημάτων μὲ τὸν γείτονά του γεωργὸ συζητοῦσαν σιγανὰ γιὰ τὴν ἐσοδεῖα ποῦ φαίνονταν καλὴ καὶ θάρφινε πολλὰ κέρδη αὐτὸ τὸ χρόνο. Ὅταν τοὺς πρόσφεραν τὸν καρφὲ βλέποντας τ' ἀκριβὰ φλυτζάνια καὶ τοὺς δίσκους ἔστρεψαν

τὴν ὀμίλια τοὺς γιὰ τ' ἀλογάριαστα ἀγαθὰ τοῦ μακαριότη. Ἦσαν δύο καλοὶ πολῖτες ποῦ θὰ περνοῦσαν τὴ βραδυνά τοὺς χωρὶς νὰ λησμονήσουν καμμιά ὑπόθεσὶ τοὺς, κανένα ζήτημα τῆς ἡμέρας.

Τέτοιες καὶ παρόμοιες κουβέντες κυκλοφοροῦσαν σ' ὅλες τὰς συντροφιεῖς ἐνῶ οἱ δοῦλοι ξακολουθοῦσαν νὰ σερβίρουν τὸ τονωτικὸ ποτὸ κι ὁ καλλιφωνὸς ψάλλει νὰ ψάλλει τ' ἀθάνατα λόγια τοῦ Προφήτη.

Τὸ μπεόπουλο πότε στὴν ἐξώπορτα καὶ πότε κάμοντας γῦρο παρατηροῦσε μὴ ξεχασθεῖ κανεὶς ἀκέραστος, κανεὶς ἀπεριποίητος. Στεγνὰ πεῖα τὰ μάτια του ἀπὸ τὰ δάκρυα ποῦ φαινόntonτουσαν ἀστείρευτα ὅσο ἐνοιῶθε τὸ νεκρὸ τοῦ πατέρα του σιμά. Ἀγέρωχος ὁ τρόπος του μ' ὅλη τὴν κλωσύνη ποῦ ἔδειχνε στοὺς χωρικοὺς. Δὲ μποροῦσε παρὰ νὰ μοιάζει τοῦ γεννήτορά του. Κ' ἦταν ἐκεῖνος ἀμάλακτος σὲ κάθε του ἀπόφαση, ἀδάμαστος σὲ κάθε του διαταγή.

Ἦξευρε πεῖα τὸ μπεόπουλο πῶς ὅλα τὰ σωρευμένα ἀγαθὰ, πῶς κι ἀπὸ τοῦ ἀδιάφορο, δὲν εἶχαν ἄλλον νὰ τὰ διαφεντέψει παρὰ μόνον αὐτό, γι' αὐτὸ κ' οἱ ἀναστεναγμοὶ του πολλὰς φορὰς δὲν ἦσαν ἀπόγνωσης ἀλλὰ λυτρωμοῦ. Ἐπρεπεν ὅμως στὸν κόσμο νὰ φανεῖ τὸ παιδί ποῦ τιμὰ τὴ μνήμη τοῦ πατέρα. Πότε, πότε λοιπὸν ἔμπαινε στὸ σεράγι κι ἐκεῖ στὸν ὄντα, ἔμπρὸς στὸν κρυστάλλινο καθρέφτη ἔβλεπε μὴν ἔπεσεν ἢ λάσπη ἀπὸ τὰ μάγουλα κι ἂν ἢ ὄψη του ἔφερεν ἀκόμη τὰ χνάρια ἀδόκητης ἀπελπισιάς. Στουὺς διπλανοὺς ὄντάδες σὰν ἔπαυεν ὁ ψάλλης τὰ πληρωμένα μοιρολόγια τῶν γυναικῶν ἔλαιγαν τ' ἀτίμητα ψυχικὰ στολίδια τοῦ Μπέη μὲ λόγια ποῦ θὰ συγκινοῦσαν ἂν ἦσαν πρωτόφαντα κι ἀπ' τὴν καρδιά.

Ἔτσι ἔφθασαν τὰ μεσάνυχτα καὶ πέρασαν χωρὶς ὅμως ν' ἀδειάσουν τὰ ντιβάνια. Μερικοὶ γέροι λαγοκοιμόntonτουσαν καθισμένοι ἐνῶ ἄλλοι ζητοῦσαν γιὰ τρίτη φορὰ καφφέ διεγερτικὸ. Τὸ μπαινόβγαλμα εἶχε σταματήσει κι ὅσοι ἔμεναν ἐσκόπευαν ν' ἀκούσουν τὸν Φίχη ὡς τὸ τέλος τῶν ψαλμῶν.

Τότε ἐξαφνικὰ ἀκούσθηκε ἓνα γέλιο βραχνὸ ποῦ περνοῦσε καὶ γιὰ κλάμα ἔξω στὸ δρόμο. Ἦταν ὅμως τόσο ραρίζενο καὶ διαπεραστικὸ γέλιο ποῦ συνέφερε τοὺς γέρους κι ἔκοψε κάθε χαμηλὴ συζήτηση. Τὸ μπεόπουλο μαντεύοντας κάποιο κακὸ ὄρωμησε κατὰ τὴν ἐξώπορτα μαζὺ μὲ δύο τρεῖς δούλους, μὰ ὅσο νὰ φθάσουν ἐκεῖ, στὴ μέση τῆς αὐλόπορτας διαγράφηκεν ἡ σιλουέτα ἡ πανύψηλη μιᾶς γυναίκας.

— Ἡ Σέχα ἢ τρελλή, ἐπιθύρυσαν ὅλοι.

— Χά, χά, χά, γέλασε χασούσικα ἡ Σέχα γιὰτὶ ἦταν αὐτὴ, τί θέλει ἐδῶ πέρα ὅλο τὸ χωριὸ θλιμμένο καὶ σιωπηλὸ; Χά, χά, χά, τόσοι ἄνδρες καὶ νὰ μὴ γελοῦν! Τί ζητᾶτε μαζωμένοι ἐδῶ μέσα ὅλοι σεις οἱ ἄνδρες τοῦ χωριοῦ; Τί γιορτὴ κακὴ εἶνε αὐτὴ ποῦ δὲν ἀκούγονται οὔτε ντέφι, οὔτε ζύγια;

— Σῶπα Σέχα, φώναξαν οἱ δοῦλοι, σῶπα κ' ἡ θέση σου δὲ στέκει ἐδῶ. Φύγε κι ἔλα αἴριο νὰ σοῦ δώσουμε ὅ,τι θελήσεις κι ὅ,τι πεῖς.

Μὰ κείνη ξεσπάζοντας πάλι στὰ γέλια προχώρησε πρὸς τὸ κέντρο. Χεροδύναμη καὶ θαρρετὴ, δὲ φοβοῦνταν μὴ τὴν ζυγώσει